

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 11.11.2021

9 | 21

”Freepalkkio-
suosituksissa ei
ole järkeä.”

s. 4

HS-toimittajien
syytteet ovat
erittäin vakavia

s. 38

Uppsägning på
Landsbygdens
Folk blottade
illamående

s. 28

Media sitoutuu
Journalistin ohjeisiin,
mutta julkaisee horoskooppeja,
kristallikallojuttuja ja muuta
huuhaata. 14

KUVA: SAKARI PIIPPO

Kaikki uutiset eivät ole tärkeitä.

Janne Zareff

s.9

Mari Karsikas julkaisi Sanna Marinin haastattelun, josta muistetaan vain kuva.

s.10

Marja Honkonen ● Twitter: @marjahonkonen
marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Kun toimittajia uhkaa vankeus, kansalaisilla on oikeus tietää tarkalleen miksi

Muistatteko, kun Suomeen säädettiin uusia tiedustelulakeja? Kesäkuussa 2019 puolustusvoimat ja suojelupoliisi saivat muun muassa oikeuden seuloa kansalaisten sähköposteja ilman rikosepäilyä.

Ennen uusien lakien säätämistä niistä käytiin pitkä keskustelu, kuten demokratiassa kuuluu. Muun muassa Journalistiliitto oli huolestunut siitä, tuhoaisivatko uudet lait lähesuojan.

Joulukuussa 2017 *Helsingin Sanomat* kertoi aloittavansa juttusarjan, jossa kerrottaisiin, mitä sotilastiedustelu oikeastaan tekee. Tiedustelusta kun ei ollut kerrottu julkisuuteen aiemmin juuri mitään.

Sarjan ensimmäinen osa käsitteli Keski-Suomessa Tikkakoskella sijainneen, signaalitiedusteluun erikoistuneen Viestikookeskuksen toimintaa. *Hesari* perusteli juttua sillä, että jopa kansanedustajat joutuisivat päättämään

uusista tiedustelulaeista tietämättä tarkkaan, mitä esimerkiksi Tikkakoskella oikein tapahtuu.

Puolustusvoimat teki jutusta tutkintapyyntön samana päivänä, kun se tuli julki. Nyt jutun tehneet journalistit ovat neljättä vuotta keskellä mutkikasta oikeusprosessia, joka voi johtaa vankeustuomioon.

VIESTIKOEKESKUKSEEN LIITTYVÄSSÄ oikeudenkäynnissä on kyse siitä, millaista tietoa kansalaisilla on oikeus vastaanottaa. Jos luovumme osasta yksityisyytemme suojaa, eikö meillä ole oikeus tietää edes jonkin verran siitä, millainen toimija tätä valtaa meihin käyttää, miten ja miksi? Mielestäni on.

Ilman journalisteja kansalaiset ovat viranomaisten oman viestinnän varassa. Voi tietysti ajatella, että sotilastiedustelun kohdalla se riittää: saamme tietää vain sen, mitä meidän halutaan tietävän. Harva kuitenkaan suhtau-

KUVA: ELLA KIVINIEMI

Viestikookeskukseen liittyvässä oikeudenkäynnissä on kyse siitä, millaista tietoa kansalaisilla on oikeus vastaanottaa.

tuu näin mihinkään toiseen viranomaiseen.

Kyse on myös tiedon vapaudesta. *Helsingin Sanomien* mukaan kaikki sen julkaisemat tiedot olisi voinut saada selville julkisista lähteistä. Ei tiedosta tee salaista se, että se on painettu myös paperille, johon on lyöty punainen leima.

Ja tietenkin, kyse on journalistien mahdollisuudesta tehdä työtään.

Helsingin Sanomien journalisteja ei syytetä vain turvallisuussalaisuuden paljastamisesta, vaan myös "turvallisuussalaisuuden paljastamisen yrityksestä". Toimittajien syyttämistä päättänyt apulaisvaltakunnansyyttäjä **Jukka Rappe** sanoo STT:n haastattelussa 7. marraskuuta, että on vaikea määrittää, milloin uutisjutun valmistelu muuttuu julkaisun yrittämiseksi. Harva journalisti kuitenkaan "valmistele uutisjuttuja" ilman tarkoitusta myös julkaista.

Syyttäjä kuvaa STT:n jutussa rankaisemattoman valmistelun ja rangaistavan yrityksen

rajaa veteen piirretyksi. Tilanne on omiaan lisäämään itsesensuuria.

SYYTTÄJÄ ON JO etukäteen uumoillut oikeudenkäynnin olevan suurelta osin salainen. Kolme journalistia voidaan tuomita maanpetosrikoksesta salaisessa oikeudenkäynnissä, eivätkä tuomion syyt olisi täysin julkisia yleisölle. Se kuulostaa enemmän maalta sananvapaustilasta häntäpäässä kuin Suomelta, jossa tilanne vielä viimeksi oli toiseksi paras maailmassa.

Muun muassa Julkisen sanan neuvosto, Päätoimittajien yhdistys ja Journalistiliitto ovat painottaneet syytteiden ja oikeudenkäynnin avoimuutta.

Kun journalisteja uhkaa työnsä vuoksi vankeus, on kansalaisilla oikeus tietää viimeistä pilkkua myöten, miksi. ●

Kirjoittaja on Journalistin vt. päätoimittaja. Päätoimittaja Maria Pettersson on vapaalla 28. helmikuuta saakka.

KUVA: KIMMO RÄISÄNEN

s.8

Anna Kähkösen pyörittämä Jokes juhlii pyöreitä vuosia.

Näin toimii Julkisen sanan neuvosto.

s.12

Kannen/Takakannen kuvitus: Ninni Kairisalo ja Emmi Nieminen (takasivun eläinhahmo)

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 97. vuosikerta
11.11.2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 6757 401
(vapaalla 28.2.2022 saakka)
VT. VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jacom Oy 03 4246 5383
journalisti@jacom.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 10 / 2021
ILMESTYY 10.12., AINEISTO 1.12.

JOURNALISTI 1 / 2022
ILMESTYY 5.1.2022, AINEISTO 8.12

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Freelancereiden palkkiosuosituksissa ei ole järkeä, kirjoittaa toimittaja Päivi Ängeslevä

Päivi Ängeslevä, teksti ● Aapo Huhta, kuva

PÄIVI ÄNGESLEVÄ

- 53-vuotias helsinkiläinen toimittaja. Työskennellyt itsenäisenä kirjoittajana ja editoijana kaksikymmentä vuotta.
- Erikoistunut yhteiskunnallisiin aiheisiin.
- Työkokemusta ennen yrittäjäksi ryhtymistä muun muassa Helsingin Sanomista, Suomen Kuvalehdestä, Avusta, Imagesta ja A-studiosta.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri ja sosionomi (toimittajatutkinto) Tampereen yliopistosta, maisteriopintojen pääaineena kansainvälinen politiikka.

Tuottaja järjestölehdessä sanoo, ettei voi maksaa palkkiota Journalistiliiton suositusten mukaan, sillä eihän järjestöllä ole siihen varaa. Ostajat aikakauslehdistä toteavat toisensa perään, että "eihän kukaan maksa suositusten mukaan".

Eivät edes isot mediatilat, jotka takaavat voittoa.

Tuota virttä olen kuunnellut jo 20 vuotta.

Suosituksat löytyvät Suomen freelance-journalistien nettisivuilta, ja niiden mukaan yhden työpäivän palkkio kaikilla oikeuksilla on 615 euroa. Jotkut sen maksavatkin. Mutta käsi sydämellä, ostaja, maksatko isosta ja työläästä reportaasista viikon työn hinnan, palkkiosuosituksen mukaan rapiat 3000 euroa?

Tai oletko sinä se "tehokas freelancer", joka pystyy laskuttamaan 80 prosenttia työajastaan, kuten palkkiosuosituksissa todetaan, ja vielä suositusten mukaisella päiväpalkkiolla? Mikäli työskentelet kokoaikaisesti, laskutuksesi olisi reilut 110 000 euroa vuodessa.

Hah! Tuskin, jos elantosi tulee puhtaasti journalistisesta työstä.

Journalistiliiton ja freelancejournalistien palkkiosuosituksille viitataan kintaalla. Niitä ei oteta vakavasti, koska ne eivät ole tästä maailmasta. Ja mitä hyötyä työn tekijälle on järjestöjen suosituksista, joita työn ostajat eivät edes viitteellisesti noudata?

FREETOIMITTAJIEN PALKKIOSUOSITUKSET perustuvat työsuhteisten toimittajien mediaaniansioon, 3632 euroon kuukaudessa, ja yrittäjän sivukuluihin, jotka ovat 50 prosenttia työtulosta. Tästä lasketaan työtunnin ja -päivän hinta, joita tarkistetaan tes-korotusten tahdissa.

Mutta miksi? Ymmärrän laskukaavan, mutta en sen perusteita.

Useiden puhelinsoittojen ja yhden historiikin jälkeen käy ilmi, että "tariffisuosituksia" on tehty vuodesta 1976 alkaen. Ilmeisesti – ja tämä perustuu muisteluihin – ne pohjasivat jo tuolloin työsuhteisten toimittajien ansioihin ja ajatukseen "sama työ, sama palkka".

Tähän on sitten jämähdetty, siis 1970-luvulle.

Laskukaava on pysynyt, koska kilpailu- ja kuluttajavirasto ei ole älähtänyt palkkiosuosituksista, jotka perustuvat keskimääriin palkkatilastoihin, Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** sanoo. Freelance-rit ovat yrittäjiä, eivätkä ammattiyhdistykset voi antaa heille sitovia vähimmäishintoja.

Ja laskukaava on pysynyt, vaikka palkkakuilu työsuhteisten ja freelancereiden välillä on räjähtänyt. Journalistiliiton työmarkkinatutkimuksen mukaan työsuhteisen toimittajan keskiansio on noussut 30–40 prosenttia 2000-luvulla, kun taas freelancerin palkkiot ovat pysyneet entisellään tai jopa laskeneet.

Silti palkkiosuosituksat nousevat, vuosi toisensa jälkeen.

YHTÄ JÄRJETÖNTÄ ON SEKIN, että nykyisin kirjoituspalkkio määräytyy pitkälti merkkimäärän ja lehden osaston tai palstatyyppin mukaan. Nurinkurinen nyrkkisääntö on, että lyhyemmästä kirjoituksesta nettoaa paremmin kuin pidemmästä.

Siksi kannattaisi tehtailla vain lyhyitä pätkiä.

Yksin merkkimäärä ei kuitenkaan riitä mittariksi. Sen lisäksi palkkiossa pitäisi näkyä ainakin työhön kulunut aika, työn vaativuus ja laatu, kuten se, vastasiko kirjoitus tilattua ja kuinka paljon tekstiä piti käsitellä. Lisäksi on huomioitava kulut, mikäli on sovittu kokonaispalkkiosta.

Nuokaan perustelut eivät kelpaa ostajille. Joten mikä neuvoksi?

Palkkiosuosituksiin on turha vedota. Neuvottelun tueksi niistä ei ole, vaikka ne perustuvat hyvään tarkoitukseen näyttää, mitä työ oikeasti maksaa. Palkkiosuosituksia ei silti voi kumota, sillä se olisi sama kuin vaatisi palkanalennusta tes-neuvotteluissa.

Tiedän olevani ikuisuuskysymyksen äärellä.

Minulla on kaksi ehdotusta. Sivukulut on suosituksissa arvioitu verrattain korkeiksi, joten niitä voisi tarkistaa, ehkä laskea 40:een tai 30 prosenttiin. Palkkio voisi perustua pitkälti kertoimelle, joka mittaa työn vaativuutta. Kerroin olisi korkeampi pitkälle ja vaativalle kirjoitustyölle kuin lyhyelle ja yksinkertaiselle työlle.

Muuta en keksi. Keksitkö sinä? ●

Kaksi viidestä freelancerista kokee neuvotteluvuoronsa työstä ehdoista huonoksi. Marko Ollonqvistin mielestä se on vain pienentynyt median omistuksen keskittyessä. Kuvassa hän tekee haastattelua pitkäaikaiseen juttuprojektiinsa valmennuskulttuurista.

Freelancereiden ansiotaso laski – "Mietin, kauanko jatkan toimittajana"

Nina Erho, teksti • Jenni Ollonqvist, kuva

24

Aikakauslehtien kustantajat ovat tuoneet markkinoille vuoden 2021 aikana yhteensä 24 uutta aikakauslehtinimikettä. Viime vuonna uusien nimikkeiden määrä oli 35. Uusista lehdistä vain muutama ilmestyy säännöllisesti. Uudet lehdet käsittelevät tyypillisesti hyvinvointia, asumista ja sisustamista.

Lähde: Aikakausmedia

Viestikookeskus-syytteillä ei ole mitään vaikutusta *Helsingin Sanomien* journalismiin, sanoo vastaava päätoimittaja **Kaius Niemi**. Lue lisää: journalisti.fi

Freelancereiden ansiotaso on pudonnut kahden viime vuoden aikana, ilmenee Journalistiliiton teettämästä freelance-reiden työmarkkinatutkimuksesta.

Freelancerin keskimääräinen kokonaislaskutus oli vuonna 2020 noin kahdeksan prosenttia pienempi ja tulot noin kolme prosenttia pienemmät kuin kaksi vuotta aiemmin. Euroina pudotus oli laskutuksessa 2800 euroa ja tuloissa 800 euroa.

Kokonaisuudessaan freelancerin vuoden 2020 keskimääräinen kokonaislaskutus oli 32900 euroa ja verotettava tulo 25500 euroa. Vähiten ja eniten ansaitsevien välinen kuilu kasvoi.

Liiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolaisen** mukaan ansiotason pudotus kertoo viime vuoden koronakurimuksista. Pidempiaikainen ongelma on, että monen freelancerin mahdollisuudet neuvotella työsä ehtoista ovat heikot tai olemattomat.

Sekä vuonna 2018 että vuonna 2020 näin koki noin 40 prosenttia vastaajista.

FREELANCETOIMITTAJA MARKO OLLONQVIST, 34, tunnistaa tutkimuksen tulokset arjestaan.

Hänen pääasiallinen tulonlähteensä olivat pitkään jääkiekkoaiheiset jutut ja editointityö urheilun verkkosivustoille, kuten *Urheiluvetoille*, *Laita taklaukselle* ja *NHLSuomelle*.

Vuosina 2018–2020 Ollonqvist työskenteli urheilusivustolle Kanadan Torontosta käsin ja myi lisäksi uutisjuttuja paikallisista aiheista Lännen Medialle. Sitten työt urheilusivustolle hiipuivat koronaan, ja Lännen Mediakin kutistui Alman ja Sanoman lehtikaupoissa.

”Suomeen palattuani uusia asiakkaita oli lähes mahdotonta löytää”, Ollonqvist sanoo.

Nyt Ollonqvist asuu Saksassa, mistä löytyi töitä salibandyvalmentajana. Jotkut suomalaiset tiedotusvälineet ovat olleet kiinnostuneita paikallisista uutisista, mutta työn ehtoissa ei juuri ole neuvoteltuvaa. Urheilusivustoista yhä useampi on klikiperusteisesti maksava jätti, joten palkoille pääsi vain monella kohuotsikolla päivässä, Ollonqvist sanoo.

Viime aikoina Ollonqvist on tehnyt kirjoitus- ja käännöstöitä pääasiassa muille kuin media-alan yrityksille freelancetyöpalvelu UpWorkin kautta. Kirjoittamisesta kertyvien tulojensa hän arvioi pienentyneen viime vuosina sadoilla euroilla kaudessa.

Kun Ollonqvist 2010-luvun alussa kuuli opiskelijahausta media-alan koulutukseen, hän ajatteli,

että tuossa on minun kutsumukseni.

”Nyt mietin, kauanko jatkan toimittajana”, Ollonqvist sanoo.

TULOJEN PUTOAMISESTA HUOLIMATTA kaksi kolmesta vastaajasta kertoo haluavansa jatkossakin työskennellä mieluiten freelancerina. Vaikka oma aineellinen hyvinvointi tyydyttää vain joka toista vastaajaa, henkiseen hyvinvointiinsa on vähintään melko tyytyväisiä yli kaksi kolmannesta.

Helsingiläisen toimittajan **Kaisa Viitasen**, 45, pitää freelancerina vapaus päättää, mitä töitä tekee, mihin aikaan päivästä ja kenen kanssa. Silti myös hän tuskailee rahasta etenkin silloin, kun epäsäännölliset tulot eivät tahdo riittää elämiseen.

Viitanen tekee sekä journalismia että viestintää, ja takavuosina hän kirjoitti kaksi siirtolaisuutta käsittelevää tietokirjaa apurahoilla. Tulot journalismista junnaavat, hän sanoo.

”Juttupalkkioihin ei tule indeksikorotuksia, eikä palkkio usein vastaa työ määrää.”

Etenkin isoihin lehtijuttuihin liittyy usein paljon työtä, jota palkkio ei kata: sähköpostitteluä jutun suunnittelu- ja tarkistusvaiheessa, taustatöitä, monia haastatteluja ja matkustamista.

”Tyypillinen palkkio on 800 euroa. Palkkiosuositus freelancerin päivän työstä on 536 euroa, eli kaiken pitäisi tapahtua puolestoista päivässä. Lisäksi palkkio ei ole palkka, vaan siitä on maksettava työn kulut ja sosiaaliturva.”

”Joskus poikkeuksellisen työlään jutun palkkiota saa korotettua 50 tai 100 euroa. Mutta usein lehden vakipalkkion pitää kelvata, tai juttua ei osteta.”

Toimeksiantoja varmistaakseen Viitanen on opetellut käsikirjoittamaan videoita. Kirjaprojekteista on kertynyt erityistä substanssiosaamista, jota voi hyödyntää monella tavalla.

”Pyrin myös työskentelemään monelle toimeksiantajalle, jotta jostain löytyisi aina mielekästä keikkaa”, Viitanen sanoo.

JOURNALISTILIITTO PYRKII VAIKUTTAMAAN freelancetyön ehtoihin muun muassa lainsäädäntöhankkeissa.

”Tekijänoikeuslakia uudistettaessa on taattava freelancereille kohtuullinen korvaus tekijänoikeuksista. Euroopan komission lainsäädäntöhankke tuo toivottavasti liitoille oikeuden neuvotella palkkioista kollektiivisesti freelancereiden puolesta. Arjessa ohjeistamme mediatuloja kohtuullisista palkkioista ja sopimusehtoista”, Petri Savolainen sanoo. ●

Freelancereiden työmarkkinatutkimus

2020

- Vastaajia 221. Vuoden 2018 tutkimuksessa vastaajia oli 253.
- Toteutettiin kesällä 2021. Tulokset julkaistiin lokakuussa 2021.
- Kymmenes freelancereiden työmarkkinatutkimus.
- Tutkimus toteutetaan kahden vuoden välein.
- Toteuttaja Kantar TNS.

”Boomerin selittäminen olikin helpoin osuus. Viikonlopun aikana vanhemman sukupolven toimittajille, poliitikoille ja kansalaisille alkoi hiljalleen selvitä myös, miten Instagram ja sen tarinat-osio toimivat.”

Päätoimittaja Maria Pettersson Journalistissa 25. lokakuuta

Ilkka-yhtymä etsi opiskelijoita palkattomaan ”trainee-ohjelmaansa”, joka olikin työtä. Palkaton harjoittelu ei saa sisältää itsenäistä työtä. Lue lisää: journalisti.fi

Jokesin juhlaseminaari järjestetään Helsingissä Ravintola Töölössä 11. marraskuuta. "Syksyn apurahahakumme jatkuu 12. marraskuuta saakka", säätiön asiamies Anna Kähkönen muistuttaa.

Journalistien ammattitaidon edistäjä Jokes täyttää 30 vuotta

Nina Erho, teksti • Kimmo Räisänen, kuva

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö tuki korona-aikana freelancereita erityisapurahoilla. Tulevaan toimintaan voi vaikuttaa tekijänoikeuslain uudistus.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö Jokes juhlii 11. marraskuuta 30-vuotista taivaltaan.

Jokesin perustamisesta päätti vuonna 1991 Journalistiliiton edeltäjä Sanomalehtimiesten Liitto. Jokesin tehtävä on edistää journalistien ammattitaitoa ja sananvapautta. Käytännössä se rahoittaa ja järjestää journalistille täydennyskoulutusta.

"Viime vuonna jaoimme apurahoja noin 1,5 miljoonaa euroa", säätiön asiamies **Anna Kähkönen** kertoo.

Jokesin rahoitus tulee Kopioston kautta opetuk-

sessä käytettyjen lehtisisältöjen tekijänoikeuskorvauksista. Journalistiliitto on ohjannut rahat Jokesille, joka jakaa ne journalisteille.

Jokes tarjoaa kielikursseja ja muuta koulutusta etenkin aiheista, joita muut kouluttajat eivät kata.

"Keväällä 2020 jaoimme pika-aikataululla 40 työskentelyapurahaa freelancereille, joiden normaaleja töitä korona uhkasi."

Vuonna 2019 Journalistiliitto, Medialiitto, Jokes ja joukko mediataloja perustivat Journalistien tukirahaston, joka auttaa uhkailun kohteeksi joutuneita.

Tulevaisuudessa Jokesin toimintaan voi vaikuttaa tekijänoikeuslain uudistus. Hallituksen lakiesitysluonnoksen mukaan sisältöjä voisi jatkossa käyttää opetuksessa ilman tekijän lupaa nykyistä laajemmin. Tekijät saisivat kompensatiota valtion budjetista. Tähän asti Kopiosto on sopinut korvauksista Opetushallituksen kanssa. ●

ELOKUVA- JA MEDIAVÄEN YHDISTYS HALUAA OSAKSI JOURNALISTILIITTOA

Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET ry. päätti sunnuntaina 7. marraskuuta pitämässään kokouksessa hakea Suomen Journalistiliiton jäsenyhdistykseksi. SET on nyt SAK:laisen Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liiton Temen jäsenyhdistys.

SET edustaa laajasti elokuva- ja tv-työtä tekeviä. Sen jäsenet työskentelevät pitkien elokuvien, lyhyt-, dokumentti-, video- ja mainoselokuvien sekä tv-ohjelmien tuotannoissa. He ovat esimerkiksi assistentteja, kuvaajia, kuvaussihteereitä, lavastajia, leikkaajia, ohjaajia, valaisijoita ja äänittäjiä. Jäseniä on noin tuhat.

Journalistiliiton jäsenenä on jo nykyisin elokuva- ja tv-alan työntekijöitä, joiden työehtosopimuksista liitto on neuvotellut.

"Tämä on erinomainen uutinen. Jos Journalistiliiton valtuusto hyväksyy liittymisen, niin liitos vahvistaa jäsenpohjaamme sekä Journalistiliiton edunvalvontaa elokuva- ja tv-työssä. Jatkossa meillä on siis paremmat mahdollisuudet valvoa alan työntekijöiden etua, Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho** sanoo.

Journalistiliitto kuulee SET:n liittymisestä nykyisiä jäsenyhdistyksiään. Yhdistykset saavat asiasta kuulemispyynnön.

Journalistiliiton valtuusto päättää SET:n jäsenyydestä 25.–26. marraskuuta pidettävässä kokouksessa.

Edellisen kerran Journalistiliittoon on liittynyt uusi yhdistys vuonna 1980, Radio- ja televisioimittajien liitto RTTL.

Manu Marttinen

OIKAISUT

Toisin kuin *Journalistin* 8/2021 jutussa *Sanoma: 20 miljoonan mätkyt eivät vaikuta työsuhteisiin* kirjoitettiin, Sanomaa ei tuominut veromätkyihin käräjäoikeus vaan hallinto-oikeus. **Timo Harakan** haastattelussa taas kerrottiin hänen pitävän ajankohtaisena tietosuojaan panostamista. Oikeat termit ovat tietoturva ja kyberturvallisuus.

ANNA-SOFIA NIEMINEN SFJ:N TOIMINNANJOHTAJAKSI

Suomen freelance-journalistien va. toiminnanjohtajaksi on valittu yhteiskuntatieteiden maisteri **Anna-Sofia Nieminen**. Hän sijaistaa toiminnanjohtaja **Hanna Kaisa Hokkasta** tämän perhe- ja opintovapaiden ajan kesään 2024 saakka.

"Uusimman freelancereiden työmarkkinatutkimuksen mukaan freelance-journalistien tulot ovat pudonneet ja neuvottelumahdollisuudet heikentyneet entisestään. Tekemistä riittää siis ihan perusasioissakin", Nieminen sanoo.

Nieminen on työskennellyt kesästä 2015 lähtien freelancetoimittajana. Syyskuussa 2020 Nieminen valittiin SFJ:n hallitukseen, jossa hän toimi viimeksi varapuheenjohtajana.

Manu Marttinen

Kaikki uutiset eivät ole tärkeitä, joistain on vain ihan hyvä tietää

KUVA: MEERI UTTI

Olette varmaan kuulleet, että pääministeri **Sanna Marin** (sd.) kävi keikalla ja järjesti sen jälkeen virka-asunnollaan jatkot, joilla oli mukana julkisuudesta tuttuja artisteja. Useimmat suomalaiset ovat kuulleet, se kerrottiin varsin laajasti.

Olette varmaan myös törmänneet jyrkkiin mielipiteisiin siitä, mitä tämä uutinen tarkoittaa. Yksille se on tarkoittanut lopullista todistetta siitä, ettei pääministeri kykene hoitamaan tehtäviään ja uudet vaalit on järjestettävä välittömästi. Toisille se on tarkoittanut, että toimittajat jahtaavat ja ahdistelevat säälimättömästi raskasta taakkaa kantavaa pääministeriä, koska vihaavat tämän edustamia arvoja. Enkä edes kärjistä kovin paljon.

Tietenkin asiasta piti kertoa. Hallitus oli juuri päättänyt peruuttaa kulttuurialalle suunniteltuja leikkauksia, joten pääministerin vapaa-ajan vietto juuri tämän alan toimijoiden kanssa oli hyvä tietää. Jos pääministeri olisi viettänyt bileiltaa turvetuottajien kanssa juuri ennen kuin alalle myönnettiin tukia, sekin olisi ollut syytä kertoa. Toisaalta tieto pääministerin jatkoista ei itsessään vielä oikeastaan todista mistään mitään. Kansalaisten on silti hyvä tietää asiasta.

KIINNOSTAVAA KYLLÄ, juuri tällaisista aiheista tuntuu olevan varsin vaikeaa kertoa järkevästi. Siis aiheista, jotka eivät ole valtavan tärkeitä, mutta joista suuren yleisön on ihan hyvä tietää. Niistä kertominen on vaikeaa, koska me ihmiset tunnumme juuri nyt vaativan, että asioiden pitää merkitä valtavasti. Hyvä tietää ei riitä. Kaikella täytyy olla suurempi merkitys.

Yksi asioista, joita journalismin opinnoissa omina opiskeluaikoinani painotettiin oli se, kuinka saada ihmiset ymmärtämään monimutkaisen asian tärkeys. Ja hyvä, että painotettiin. On tärkeää pystyä viestimään yleisölle asioiden tärkeys. Se, mitä kuitenkin ei käsitelty, oli tämä vielä hankalampi kysymys: miten viestittää lukijalle, ettei tämä monimutkainen asia ole mitenkään maailman isoin juttu, mutta silti ihan hyvä tietää? Että tämä kan-

nattaa painaa mieleen, mutta juuri nyt se riittää. Ei tarvita jatkotoimia, ellei jotain uutta vielä ilmene.

Osa ongelmaa on tietysti se, että hyvin monet hyötyvät mediassa julkaistujen tietojen raivokasta ylitulkitsemisesta. Siitä hyötyvät myös mediatilat. Poliitikot ylitulkitsevat poliittisia vastustajiaan koskevia juttuja saattaakseen nämä huonoon valoon. Somekirjoittelijat ylitulkitsevat juttuja, koska pisimmälle viedyt tulkinnot saavat eniten reaktioita ja näkyvyyttä. Ja mediatilat julkaisevat mielellään siteeraus uutisia näistä ylitulkinnoista, koska ne ovat äärimmäisen halpaa ja nopeaa sisältöä. Kaikki voittavat tässä pelissä.

EI OLE SUURI IHME, että erilaiset salaliittoteoriat kukoistavat juuri nyt. Maaperä on niille erittäin otollinen. Jokaisen toimivan salaliittoteorian taustalla on nimittäin nimenomaan ylitulkittujen faktojen vyyhti.

Yhdysvaltojen hallitus tuhosi WTC-tornit, korona on vain suuri huijaus, Suomen väestö yritetään vaihtaa Lähi-idästä tuotuihin ihmisiin – kaikkia näitä salaliittoteorioita yhdistää joukko faktoja, jotka on ylitulkittu merkitsemään jotain, mitä ne todellisuudessa eivät merkitse. Kaikkia todistellaan todellisilla lainauksilla tutkimuksista ja raporteista sekä oikeilla poliitikkojen lausunnoilla.

Kun koko julkinen keskustelu tuntuu ohjaavan meitä juuri ylitulkitsemiseen ja palkitsevan sen, ei matka salaliittoteoreetikoksi ehkä olekaan niin kovin pitkä. Ehkä me kaikki olemme jo vähän salaliittoteoreetikkoja, valtavan hanakoita ylitulkitsemaan merkityksettömätkin faktat.

"HYVÄ TIETÄÄ" OLISI HIENO NIMI lehden osastolle, jossa kerrotaan asioita, joista ihmisten ei toivota tuohutuvan. Myös tv-uutisissa voitaisiin harkita perinteisen "tässä lähetyksessä kerromme vielä" -lausahduksen muuttamista esimerkiksi muotoon "myös seuraavista on ihan hyvä tietää". Saattaa toki olla, että tällainen muutos tulkittaisiin yritykseksi tukahduttaa keskustelua. Meille kun ei tahdo millään riittää, että jostain on vain ihan hyvä tietää. ●

Mari Karsikas

- *Trendin* päätoimittaja vuodesta 2017
- Työskennellyt A-lehdissä esihenkilötehtävissä vuodesta 2014 lähtien.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa monimediatauttajana *Yhteishyvässä* 2013–2014 sekä vt. päätoimittajana ja toimituspäällikkönä *Evitassa* 2009–2013.
- *Aamulehden* kunnallispolitiikan ja sunnuntailitteiden toimittaja 2004–2009.
- Yle Tampereen toimittaja 2002–2004.
- Koulutukseltaan filosofian maisteri Tampereen yliopistosta, pääaineena suomen kieli.
- Asuu Helsingissä avomiehensä kanssa.
- Harrastaa vapaaehtoistyötä nuorten toimittajien mentorina, luontoretkeä, geokätköilyä, neulomista ja improvisaatio-teatteria.

Haluat tehdä Trendistä Prisma-kansan lehden, Mari Karsikas

Trendin päätoimittaja julkaisi vuosi sitten pääministeri Sanna Marinin haastattelun, josta kaikki muistavat vain kuvat.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Julkaisit kohutun kuvan Sanna Marinista (sd.) noin vuosi sitten. Et tahdo edelleenkään saada unta, koska olet niin innoissasi kuvan aiheuttamista reaktioista.

Olen todella hyvä nukkuja. Valvoin asian takia vain yhden yön, kun jännitin japanilaisen aamutelevision videohaastattelua. Ulkomaiset toimittajat kyselivät minulta esimerkiksi Sanna Marinin ajatuksista, ja tiedän niistä kovin vähän.

Sinua vähän harmittaa, koska kukaan ei muista, mitä Sanna Marin sanoi jutussa.

Miksi väitteessäsi on sana ”vähän”? Se harmittaa minua todella paljon. Hän kertoi pukeutuvansa aina samalla tavalla, ettei huomio kiinnittyisi hänen pukeutumiseensa. Silti julkisuudessa puhuttiin vain hänen pukeutumisestaan.

Kun tapaat päätoimittajakollegoitasi, sanot heille, että ”minun julkaisemani juttu on tavoittanut noin 142 miljoonaa ihmistä – mikä on sinun lukusi?”

En todellakaan tee näin, vaan aina joku muu ottaa tapauksen puheeksi. Olen pienen lehden päätoimittaja ja tottunut siihen, että minulta kysytään tiedotustilaisuuksissa, minkä lehden harjoittelija olen.

Naistenlehtiä ei tästäkään saavutuksesta huolimatta arvosteta niin paljon kuin pitäisi.

Tämä väite on niin totta. Naisellisina pidettyjä asioita on tapana vähätellä, ja se pätee myös naistenlehtiin. Vähättelijöinä ovat niin miehet kuin naisetkin, ja jopa alan sisältä puuttuu tuki. Vaikka teemme hyvin laajasta aihepiiristä juttuja, meidät typistetään aina muoti- ja ulkonäkölehdiksi.

Trendi on pysynyt pystyssä vuodesta toiseen, koska lähes kaikki sen kilpailijat ovat kaatuneet.

Väitteen *koska*-sanalla pitäisi olla *mutta*. Olen harmissani, että kilpailijat ovat hävinneet. Me olemme oppineet datan avulla sen, mitä kannattaa painaa paperille ja mitkä sisällöt lukijat saavat jo ilmaisena somesta.

Olet kotoisin Pohjanmaalta. Sen voi laskea myös eduksi Helsingissä tehtävän naistenlehden päätoimittajalle.

Olen asunut muuallakin kuin Helsingissä, joten ymmärrän paremmin, miten paljon Helsinki-keskeisyys voi ärsyttää. Tämä ei tarkoita, että helsinkiläinen naistenlehden tekijä olisi jotenkin huonompi, mutta se ymmärrys pitää hankkia muilla keinoilla.

Olet pyrkinyt tekemään Trendistä mieluummin Prisma-kansan kuin punavuorelaisten lehden.

Pyrimme tekemään lehteä, joka kiinnostaa lukijoita asuinpaikasta ja iästä huolimatta. Meitä luetaan sekä Punavuorella että Prisma-vyöhykkeellä. En halua, että *Trendi*-jengiin kuuluminen riippuu asuinpaikasta tai varallisuudesta.

Naiset ovat edenneet kaikkiin toimituksellisiin johtotehtäviin, mutta mies ei pärjäisi naistenlehden päätoimittajana.

Sukupuoli ei ole este. Kyse on kohderyhmän ymmärtämisestä ja asenteesta. Olen itsekin tehnyt lehtiä eri kohderyhmälle kuin mihin itse kuulun. Miehet hakevat yllättävän vähän naistenlehtiin töihin.

Arvostit aikanaan Aamulehden selkeää työnjakoa, jossa Asiat-liitettä tekivät miehet ja Ihmiset-liitettä naiset.

Totta, näin oli. Täytyy kyllä sanoa, että työntekijänä arvostan selkeitä työprosesseja ja esihenkilönä tykkään, että kaikilla on selkeät työnkuvat, eikä vaan puuhastella. Rakastin sitä, miten hauskoja juttuja sain tehdä *Ihmiset*-liitteeseen.

Olet vegaani, joten on ihan luontevaa, että olet suorittanut myös metsästäjäntutkimuksen.

Minusta on tyhmää lokeroita ihmisiä yhden asian perusteella. Suoritin metsästäjäntutkimuksen teininä ja ryhdyn vegaaniksi vahingossa aikuisiällä. En tosin koskaan ole ampunut yhtään eläintä.

Olet niin sanottu jalat maassa -tyyppi, mutta haaveilet päivittäin siitä, että aikakauslehtien takavuosien skumpan-täyteinen arki palaisi.

En kaipaa skumppa-aikoja, koska lopetin alkoholin juomisen vuosia sitten. Janoan enemmänkin ihmisiä, lukijailtoja ja meidän freelancereitamme ja sitä, että voisoin käydä heidän kanssaan merkityksellisiä keskusteluja. ●

Näin Julkisen sanan neuvosto toimii

Julkisen sanan neuvostoon kuuluu media-alan järjestöjä ja tiedotusvälineitä. Jäseneksi liittyessään ne sitoutuvat noudattamaan JSN:n perussopimusta ja Journalistin ohjeita. JSN:n uusiin tulokas on Alfa-tv, joka hyväksyttiin jäseneksi lokakuussa.

Nina Erho, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Haastateltavana Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja Eero Hyvönen.

Kuva: Sakari Ilkka

JULKISEN SANAN NEUVOSTON KANNATUSYHDISTYS JUSANEK

- JSN:n taustayhteisö, johon kuuluu media-alan järjestöjä ja yrityksiä.
- Päivittää JSN:n perussopimusta, joka laadittiin vuonna 1968.
- Valmistelee ja hyväksyy Journalistin ohjeet.
- Valitsee JSN:n puheenjohtajan.
- Nimeää kahdeksan kolmestatoista Julkisen sanan neuvoston jäsenestä varajäsenineen.
- Rahoittaa ja tukee Julkisen sanan neuvoston toimintaa.
- Saa suurimman osan rahoituksestaan vuosimaksuina jäseniltään.

Vuonna 2020 Jusanekin budjetti oli 459 000 euroa. Vajaa kolmannes siitä rahoitettiin oikeusministeriön myöntämällä valtionavulla.

JSN:N PERUSSOPIMUS

- Määrittää JSN:n tehtäviä, toimintaa ja toimijoita.
- Sitoo Jusanekin jäseniä, sen jäsenjärjestöihin kuuluvia tiedotusvälineitä sekä näiden työntekijöitä.
- Media-alan yhteisö tai tiedotusväline voi sitoutua JSN:n perussopimukseen joko Jusanekin kautta tai suoraan eli niin sanottuna erillisjäsenenä. Erillisjäsenen hyväksymisestä päättää Jusanek. Viimeisimpänä erillisjäseneksi haki ja hyväksyttiin lokakuussa Alfa-tv.
- Erillisjäseneksi liittyvä tiedotusväline maksaa 250 e liittymismaksun ja 350 e vuosimaksun. Erillisjäseneksi on vuodesta 2011 hyväksytty myös oppilaitoksia, joilla on julkaisutoimintaa. Niiltä ei peritä maksuja.

JUSANEKIN JÄSENET

Uutismedian Liitto ry

• Jäseninä 109 yritystä, joiden joukossa on sanoma- ja kaupunkilehtien julkaisijoita, konserniyhtiöitä, jakeluyhtiöitä, kuva- ja uutistoimistoja, markkinointiyhtiöitä ja sanomalehtipainoja. Ne julkaisevat yhteensä 171 sanomalehteä, 54 kaupunkilehteä, 2 verkkojulkaisua ja 5 muuta lehteä. Liittoon kuuluvalla Paikallislehtien Liitolla on Jusanekin kokouksessa oma edustajansa.

Aikakausmedia ry

• Jäseninä noin 250 kustantajaa tai julkaisijaa. Ne julkaisevat yhteensä yli 450 aikakausmediaa joko painettuna lehtenä, diginä tai molempina. Joukossa on yleisömediaa, ammatti- ja järjestömediaa sekä asiakasmediaa. Näistä journalistiset julkaisut kuuluvat JSN:ään.

Kultti ry

• Jäseninä noin 200 kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehteä.

Suomen Journalistiliitto ry

• Noin 14 000 jäsentä, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet ammattimaisesti lehdistä, radiolle, televisiolle, kustannusallalla ja viestinnän tehtävissä tai opiskelevat media-alaa. Liittoon kuuluvalla Radio- ja televisiotoimittajien liitolla on Jusanekin kokouksessa oma edustajansa.

JSN:N ERILLISJÄSENET

- Aamun Koitto
- Alfa-tv
- Haaga-Helia (verkkomedia 360°)
- Kirkko ja kaupunki
- Kirkkonummen Sanomat
- Landsbygdens Folk
- Mamun Kynä
- MarkkinointiUutiset
- Medborgarbladet
- MustRead
- News Now Finland
- Nya Åland
- Nyhetsbyrån SPT
- RARE-media
- Saariselän Sanomat
- Tampereen yliopisto (Moreeni Media)
- Tekijä
- Turun ammattikorkeakoulu (verkkolehti Tutka)
- Verde
- Viikko Pohjois-Karjala

RadioMedia ry

• Jäseninä 31 Suomen 35 yksityisestä radioyhtiöstä. Jäsentyötiöt omistavat 90% Suomessa myönnettyistä ohjelmistotoimiluvista.

• MTV Oy

• Sanoma Media Finland Oy

• Yleisradio Oy

JULKISEN SANAN NEUVOSTO JSN

- Suomalaisen median itsesääntelyelin, joka tulkitsee hyvää journalistista tapaa *Journalistin ohjeisiin* perustuen sekä puolustaa sanan- ja julkaisemisen vapautta.
- Arvioi myös, onko toimittaja hankkinut tietonsa eettisesti.
- Ei ole tuomioistuin eikä käytä julkista valtaa.
- Neuvostolle voi kannella kuka tahansa, jonka mielestä mediassa on loukattu hyvää journalistista tapaa.
- Voi käsitellä myös itse tärkeänä pitämiään asioita lausumissaan ja kannanotoissaan.

13 jäsentä ja puheenjohtaja

• Jäsenet

- Kahdeksan jäsenistä henkilökohtaisine varajäsenineen on media-alan ammattilaisia. Heidät nimeää Jusanek.
- Viisi jäsenistä henkilökohtaisine varajäsenineen on yleisön edustajia. Heidät valitsee neuvosto tehtävään hakeneiden joukosta.
- Toimikausi on kolme vuotta ja alkaa kalenterivuoden alusta.

• Puheenjohtaja

- Istuvan puheenjohtajan **Eero Hyvösen** kausi on vielä nelivuotinen. Sen jälkeen puheenjohtaja valitaan viisivuotiskaudelle, joita voi olla korkeintaan kaksi peräkkäin. Puheenjohtajan valitsee Jusanek yksimielisellä päätöksellä. Tehtävään on avoin haku.
- JSN:n toimiston esihenkilö.

"Hakemuksia yleisöjäseniksi tulee vaihtelevasti riippuen siitä, paljonko ja missä hakua markkinoidaan. Tänä syksynä haussa oli yksi yleisöjäsen varajäsenineen, ja saimme 74 hakemusta. Vuosittain vaihtuu yksi tai kaksi yleisöjäsentä varajäsenineen, jotta toiminnassa on jatkuvuutta."

JULKISEN SANAN NEUVOSTON TOIMISTO

- Puheenjohtaja ja pääsääntöisesti kolme valmistelijaa, joiden palkkaamisesta päättää Jusanek.
- Valmistelee kaikki kantelut. Valmistelijat hankkivat kantelun käsittelyä varten tarvittavat selvitykset ja tekevät puheenjohtajalle päätös- ja ratkaisuesitykset.
- Puheenjohtaja päättää, mitkä kantelut otetaan käsittelyyn. Käsittelyyn otettavista kanteluista hän ratkaisee itse periaatteelliselta merkitykseltään vähäiset, jotka selvästi johtavat vapauttavaan päätökseen. Puheenjohtaja saattaa kaikki päätöksensä neuvoston tietoon. Loput kantelut päätösesityksineen hän vie neuvoston ratkaistavaksi. Valmistelijoilla on puheoikeus neuvoston kokouksissa.
- Päätösesitykset perusteluineen toimitetaan tiedoksi neuvostolle ennen päätöksentekoa.

käsittelyyn otetut kantelut

64

329

kantelua

JSN:N VUOSI 2020

- Neuvostolle tehtiin 329 kantelua, ja neuvosto otti käsittelyyn 64 kantelua.
- Puheenjohtaja hylkäsi suurimman osan kanteluista esimerkiksi siksi, että ei nähnyt jutussa virhettä tai siksi, että epätarkasta yksityiskohdasta huolimatta juttukokonaisuudesta sai oikean kuvan asiasta. Usein hylätään myös kanteluita, joissa jutun näkökulmat ja mielipiteet eivät tyydytä kantelijaa. Silloin kyse ei ole asiavirheestä.
- Neuvosto teki 56 päätöstä, joilla ratkaistiin 58 kantelua.
- Yleisin kantelun peruste oli korjaamatta jäänyt olennainen asiavirhe tai se, että korjausta ei tehty *Journalistin ohjeiden* mukaisesti.
- Kanteluiden käsittelyaika oli keskimäärin 131 päivää.
- Päätöksistä oli langettavia yli 40 prosenttia.

"Neuvoston käsittelyyn päätyvät kantelut, jotka näyttävät valmistelijoiden ja puheenjohtajan mielestä olevan vapauttavan ja langettavan rajalla tai langettavaan kallellaan sekä kantelut, joihin liittyy aiemmin käsittelemätön periaatteellinen kysymys."

"Langettavat annetaan yleensä tiedotusvälineille, mutta neuvosto voi puuttua myös yksittäisen toimittajan toimintaan tiedonhankinnassa. Yleensä työnantajalla ajatellaan olevan valvontavelvollisuus. Toimittajan nimi on mainittu, jos työn tilaaja ei ole voinut olla tietoinen siitä, miten toimittaja on hankkinut tietonsa."

HUUHAA

Media ilmoittaa noudattavansa Journalistin ohjeita, mutta julkaisee huuhaata ufohavainnoista horoskooppeihin. Miksi ja kenelle? Onko se ongelma?

Manu Haapalainen, teksti • Ninni Kairisalo, kuvitus

Aaveita, ufoja, spiritismiä, lukijoiden rajakokemuksia, kristallikalvoja tietoisuuden avaajina. Nämä ovat esimerkkejä aiheista, joista rajatietoon erikoistunut *Ultra*-lehti kirjoittaa. Lehti on 50-vuotias, ja se on päätoimittajansa mukaan sitoutunut *Journalistin ohjeisiin*. "Me käsittelemme monipuolisesti ilmiöitä ja uskomuksia, jotka eivät saa muualla mediassa tilaa. Olemme ylpeitä siitä, että lehdessä oleva artikkeli saattaa kumota saman numeron edellisen artikkelin sisällön. Emme me voi kuvitella, että meillä olisi joku lopullinen totuus," päätoimittaja **Marko Kananen** sanoo.

Kananen on päätoimittanut *Ultraa* vuodesta 2010. Kananen tarina lehdessä on kuitenkin jo 23 vuoden mittainen. Tampereen yliopiston historian oppiaineesta vuonna 1998 valmistuneen Kananen gradu käsitteli sveitsiläisen kirjailijan **Erich von Dänikenin** vaikutusta Suomessa. Dänikenin mukaan avaruusolennot ovat vierailleet maapallolla useita kertoja. Kananen ajautui gradua tehdessään ufotutkijoiden vaikutuspiiriin. Hän työskenteli yli kymmenen vuotta *Ultrassa* lehden edellisen päätoimittajan, ufotutkija **Tapani Kuninkaan** (1945–2009) oikeana kätenä.

"*Ultrassa* kerrotaan epätotuus- aivan varmasti", Kananen sanoo.

"Tämä ei ole mikään kirkkokunta, uskonto tai kultti. Kukaan ei väitä, että *Ultran* kirjoitukset olisivat Jumalan sanaa. Olemme sananvapauden foorumi. Annamme erikoisemmillekin ajatuksille mahdollisuuden tulla esiin. Lukija päättää, mikä keskenään ristiriitaisista totuuksista on lähimpänä hänen totuuttaan."

Ultra kytkeytyy nykyään erilaisiin uskomuksiin yhdistellevään uushengellisyteen.

Osaksi samaa ilmiötä voidaan lukea Nelosen astrologinen ennustusohjelma *Astral-tv*, muut rajatietoa vähintään sivuavat lehdet ja netin astrologiasivustojen sekä lehtien horoskoopit.

Ultra on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti. Kultin jäsenyyden kautta lehti on myös Julkisen sanan neuvoston sääntelyn piirissä ja sitoutunut noudattamaan *Journalistin ohjeita*. Ohje numero 8 toteaa, että journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen. Kohdassa 10 puhutaan tietojen tarkistamisesta mahdollisimman hyvin ja kohdassa 11 tosiasioiden, mielipiteiden ja seipitteen erottamisesta.

Onko lehden sisältö ristiriidassa Journalistin ohjeiden kanssa?

"Kyllä me teemme *Ultraa* journalististen periaatteiden mukaisesti", Kananen sanoo.

"Tekstimaailman kitkeminen sekä journalistisen materiaalin ja ilmoitusten sotkeutumisen estäminen tulevat koko ajan vastaan, mutta muutenkin mennään periaatteiden mukaan."

Kananen mukaan jo *Ultran* kannen slogan "*Rajatonta rajatietoa*" kertoo lukijalle lehden toimialan riittävän hyvin. *Ultran* lukija tietää mitä saa, eikä harhaanjohtamisen vaaraa näin ole, hän sanoo.

"En tiedä, pitäisikö meidän nyt sitten sensuroida vaikkapa haastattelujuttua, jossa ihminen kertoo, mitä hyötyä kokee kristalleista olevan. Pitäisikö meillä olla joka jutun perässä päivystävän skeptikkoprofessorin kommentti, jolla hän kumoaa kaiken mitä ihminen on haastattelussa sanonut? Minusta se ei ole *Ultran* tehtävä. 99 prosenttia mediasta hoitaa jo sen puolen."

ULTRA ON ILMESTYNYT vuodesta 1972 alkaen, ensin nimellä *Ufoaika*. Pari vuotta myöhemmin lehden kustantaja vetäytyi kokonaan Suomesta ja lehden julkaiseminen oli loppua. 500 uskollista lukijaa ryhtyi osakkaiksi. Kuninkaan johtama Kustannus Oy Rajatieto sai alkunsa. *Ultraksi* muuttuneen lehden ilmestyminen saatiin jatkumaan. Lehden ympärille kytkeytyvä yhteisöllisyys sai alkunsa tuolloin ja on jatkunut näihin päiviin, Marko Kananen sanoo.

"Olemme lukijoidemme omistama ja myös lukijoidemme tekemä lehti. Tapaamme heitä normaaliaikoina jatkuvasti. Lukijasuhteemme on poikkeuksellisen aktiivinen ja vastavuoroinen", Kananen sanoo.

Avarakatseinen uushengellisyys voi varmasti tuoda ihmisille henkistä hyvinvointia, mutta entäpä suoranaisen epätieteelliset, väärää tietoa sisältävät ja tätä kautta mahdollisesti lukijalle vahingolliset jutut? Kananen puhuu suvaitsevaisuuden ja sananvapauden puolesta, vaikka todistamattomat tai vääräksi todistetut väitteet kasvien tunne-elämästä, ufo-havainnoista tai kristallikalvoista "tietoisuuden avaajina" ovat lukijoiden selvää harhaanjohtamista.

Kananen mukaan lehteä tehdään vastuullisesti. Mitä tahansa ei sittenkään julkaista, hän vakuuttaa.

"Emme julkaise selkeästi vaarallisia tai vastuuttomia terveysväittämiä. Mutta voimme me hyvin haastatella ihmistä, joka on eri mieltä kuin terveyskeskuslääketiede. Hänenkin mielipiteelleen on annettava mahdollisuus. Silti *Ultran* sivuilla ei väitetä, että kun teet näin, niin et enää tarvitse syöpähoitoja."

Ultrassa kerrotaan epätotuuksia aivan varmasti.

Marko Kananen, Ultran päätoimittaja

Vähintäänkin erikoisten terveystietojen rajapinnassa *Ultra* kuitenkin tasapainoilee. Luonnonlääkintää, homeopatiaa ja sateenkaarikehoja käsitellään haastatelussa useimmiten kriittikittömästi.

MITEN ISO ONGELMA huuhaan julkaiseminen sitten on?

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja **Eero Hyvönen** kertoo, että rajatietoihista ei kannella JSN:ään juuri lainkaan.

”Tosin paikallislehden mielipidekirjoituksesta annoimme viime talvena langettavan”, Hyvönen huomauttaa.

”Siinä oli huuhaata koronaviruksen todentamisesta ja olemassaolosta. Useinhan salaliittoteoriat ja rajatieto kulkevat käsi kädessä.”

Ultran suhteen Hyvönen on samoilla linjoilla kuin päätoimittaja Kananen. *Ultra* on Hyvösen mukaan viihdelehti, eikä ole vaaraa, että lukijat ottaisivat sen vakavasti. Hyvönen sanoo lehden lajityypin ohjaavan luku-kokemusta.

”Luotan yleisön kykyyn tunnistaa erilaisia journalismin genrejä: Mikä on viihdettä ja mikä on faktoille rakentuvaa uutisjournalismia. En näe, että tällaisten julkaisujen pääseminen JSN:n jäseniksi rapauttaisi journalismin uskottavuutta tai vastuullisen journalismin ajatusta”, Hyvönen sanoo.

”Olemme Suomessa lähteneet siitä, että itsesääntelyjärjestelmä on inklusiivinen. Siihen kuuluvat kaikenlaiset journalismin lajit. Sitten pitää vain miettiä, miltä osin *Journalistin ohjeet* soveltuvat niihin.”

Hyvönen mainitsee esimerkkinä lajityypin merkityksestä taannoisen, Ylen *Noin viikon studio* -ajankohtaisviihdeohjelmaa koskeneen JSN-kantelun.

”Kantelua perusteltiin sillä, että asia ei mennyt niin kuin ohjelmassa esitettiin. Mutta kun koko ohjelman idea on liioitella ja parodioida.”

Kantelua ei otettu käsittelyyn. Hyvönen sanoo, että myös *Ultraa* tai vaikkapa horoskooppeja koskevan kan-

telun kohtalo olisi todennäköisesti sama – jos kantelu siis perustuisi totuudellisuutta sivuaviin pykäliin.

”On yleisesti tiedossa, että horoskoopit ovat viihdesäältä. Se aika on kaukana takana, jolloin painettu sana oli ihmisten mielessä aina totta. Muitakin pykäliä tietenkin on. Saihan *Aku Ankkakin* vuonna 2014 langettavan piilomainonnasta.”

Ultran lisäksi Kultti ry:n jäsenlehtiä ovat muun muassa *Homeopatia* ja biodynaamista viljelyä esittelevä *Demeter*. Yhdistyksen kautta julkaisut ovat nekin JSN:n sääntelyn piirissä.

Kultti ry:n toiminnanjohtaja **Helinä Ylisirniö** sanoo, ettei lehtien jäsenyydessä ole nähty ongelmaa. Myös Kultin tehtävä on hänen mukaansa mahdollisimman laajan mielipiteenvapauden vaaliminen.

”Yhteiskuntarauhaa väkivaltaisesti uhkaavaa lehteä emme tietenkään voisi hyväksyä jäseneksemme”, Ylisirniö sanoo.

”Jos jäsenlehti alkaisi julistaa ääri näkemyksiä tai ryhtyisi yllyttämään aseelliseen kumouksellisuuteen, se erotettaisiin. Muuten haluamme mahdollistaa myös valtamedian ulkopuolisten näkemysten esille tuomisen.”

Ylisirniö on vetänyt Kulttia vuodesta 2017. Ainakaan tuona aikana rajatietolehtien asemasta ei ole yhdistyksen hallituksessa keskusteltu, hän sanoo. Kultin rooliin ei myöskään kuulu lehtien sisältöihin puuttuminen, Ylisirniö huomauttaa.

”Tosin kyllä hallituksessa varmasti käsiteltäisiin, jos joku lehdistä kirjoittaisi jotakin aivan sopimatonta tai saisi JSN:n langettavan päätöksen. Muuten tehtävistämme keskeinen on näiden pienten lehtien edunvalvonta.”

Edunvalvontaan kuuluu ennen kaikkea kulttuurilehtitukien puolesta lobbaaminen. Taiteen edistämiskeskus Taike jakoi tämän vuoden keväällä kulttuurilehdille 900 000 euron tukisumman. Tässä jutussa mainittuja rajatietolehtiä tuensaajien joukossa ei ollut.

SUOMALAISEN MEDIAN NÄKYVIMPIIN RAJATIEITOILMIÖIHIN on viime vuosina kuulunut *Astral-tv*. Alun perin MTV3:n ja Subin yössä esitetty ennustajaohjelma on ollut vuodesta 2016 alkaen Nelosen tv-kanavien yöohjelmistossa. *Astral-tv:n* toimintalogiikka on yksinkertainen. Studiossa odottavalle ennustajalle, selvänäkijälle, tarot-tulkitsijalle tai astrologille voi soittaa elämänohjeita saadaakseen. Soitot maksavat paikallispuhelumaksun lisäksi 3,58 euroa minuutilta.

Astral-tv on saanut kriittistä julkisuutta muun muassa *Helsingin Sanomien*, *Seuran* ja Yleisradion artikkeleissa. Sen on katsottu höynäyttävä-

En näe, että tällaisten julkaisujen pääseminen JSN:n jäseniksi rapauttaisi journalismin uskottavuutta tai vastuullisen journalismin ajatusta.

Eero Hyvönen, JSN:n puheenjohtaja

vän ihmisiä soittamaan kalliilla hinnalla kuullakseen hatusta temmattuja ennustuksia elämästään. Sekä Nelonen Median televisiojohtaja **Ville Toivonen** että *Astral-tv:n* tuotantoyhtiö Londur Oy ovat olleet haastatteluissa vähäsanaisia.

Vuonna 2019 Londur Oy teki 490 000 euron liikevaihdolla 77 000 euron voiton. Vuonna 2016 voittoa tuli huomattavasti enemmän, 177 000 euroa.

Ville Toivonen vetoaa *Journalistille* kiireisiinsä ja suostuu vastaamaan *Astral-tv:tä* koskeviin kysymyksiin ainoastaan sähköpostilla, aivan kuten ohjelmaa käsittelevissä aiemmissa artikkeleissakin.

Ohjelmaa katsovat miehet ja naiset laajalti eri kohderyhmistä, Toivonen kirjoittaa.

”*Astral-tv* ei kuulu Nelosen ohjelmiston kulmakiiviin. Sitä voisi pitää täyteohjelmana, koska erityinen huomiomme kohdistuu prime time -viihteeseen.”

Toivosen mukaan ohjelma noudattaa kuluttajaviranomaisten ohjeistuksia. Ohjelman kannattavuutta, bisneslogiikkaa ja moraaliseettisiä ulottuvuuksia koskeviin kysymyksiin Toivonen ei vastaa. Hän neuvoo kysymään näistä tarkemmin Londur Oy:stä. Tuotantoyhtiö ei kuitenkaan reagoi *Journalistin* yhteydenottoihin.

KRIITTISTÄ AJATTELUA edistämään perustettu skeptikkojärjestö Skepsis ry myöntää vuosittain Huuhaa-palkintoa ”pseudotieteen asemaa edistäneille tahoille.” Vuonna 2015 palkinnon saivat juuri *Astral-tv* ja tuolloin vielä esitetty *Ennustaja-tv*.

Perustelujen mukaan ”on inhimillistä, että ihmiset kaipaavat vaikeissa tilanteissa neuvoja ja uskoa tulevaisuuteen. Sitä piirrettä ei pidä käyttää hyväksi. Vaikka ohjelmien toiminta ei olekaan lainvastaista, se ei ole moraalisesti ongelmatonta. Kyseisten ohjelmien luokitelu viihteeksi ei sekään poista ohjelmien tekijöiden ja levittäjien vastuuta.”

Skepsis ry:n hallituksen puheenjohtaja **Denis Galkin** sanoo, että isoilta mediataloilta olisi vaadittava vastuullisempaa toimintaa. Galkin on vakuuttunut siitä, että ohjelmat eivät ole kaikille katsojille ja soittajille vain harmitonta viihdettä.

”Ohjelmissa ei selkeästi indikoida, että tämä on viih-

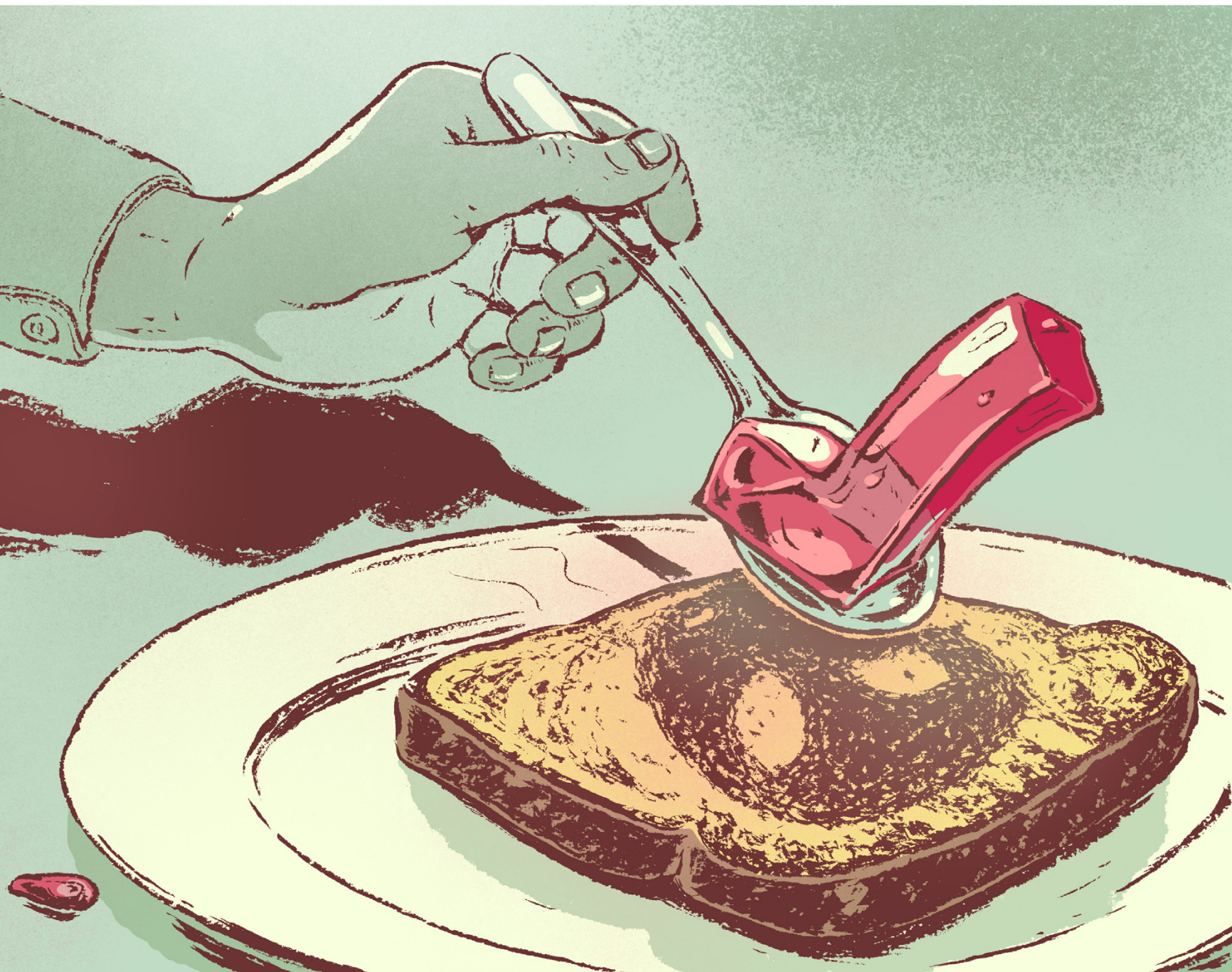
depalvelu. Ne esitetään muun ohjelmavirran seassa samanlaisena ohjelmana kuin kaikki muutkin.”

Galkin korostaa, ettei asia ole Skepsiksenkään näkökulmasta yksioikoinen.

”On olemassa ihmisiä, joille tällainen on viihdettä, ja ihmisiä, jotka nauttivat ajatuksesta, että vaikkapa tähti-merkkejä lukemalla he voivat saavat saada ohjeistusta elämänsä. Siinä ei ole mitään pahaa. Mutta on vaarana, että vaikkapa traumaattisia asioita läpikäyneet soittajat hakevat neuvoja tv-astrologeilta, mikä voi johtaa trauman pahenemiseen tai ainakin rahalliseen menetykseen.”

ARKISIN ESIMERKKI RAJATIEDOSTA ovat iltapäivä- ja naistenlehtien horoskoopit. Yleinen ajatus on, että horoskoopit ovat erityisen harmitonta viihdettä.

"Elämäkokemus varmasti kertoo horoskooppienkin kohdalla, että niiltä ei odoteta totuudellisuutta", sanoo JSN:n Eero Hyvönen.

Ultran Marko Kananen on samaa mieltä.

"On mahdoton kuvitella, että kukaan uskoisi toisinaan lehtien viihdehoroskooppeihin", hän sanoo.

Denis Galkin ei ole aivan yhtä vakuuttunut. Lehdet luovat horoskoopeille tietynlaista uskottavuutta ja asiantuntijuuden auraa tilaamalla niitä "oikeilta" astrologeilta, hän huomauttaa.

"Minusta se jo itsessään viittaa siihen, että niillä on osalle lukijoista muutakin kuin viihdearvo. Kyllä se päivittäin lehdessä toistuessaan voi vähintään synnyttää ajatuksen, että ehkä näissä kuitenkin jotain perää on."

Me Naisten päätoimittaja **Katja Sipilä**n mukaan

horoskoopit "sanoittavat lukijoiden unelmia".

"Minun käsitykseni on, että ne ovat viatonta ajanvietettä. Toki kaikkea sisältöä voi lukea hyvin monin silmin, ja jokainen lukija tekee omia tulkintojaan", Sipilä sanoo.

"Horoskoopit ovat lehdessä oman logonsa alla. Logo ohjaa lukutapaa. Ihmiset lukevat horoskooppeja kontekstisidonnaisesti: ne ovat eri genre kuin esimerkiksi reportaasi."

Me Naisten horoskooppeja julkaistaan myös *Ilta-Sanomien* printissä ja netissä. *Ilta-Sanomien* päätoimittaja **Johanna Lahti** niputtaa ne osaksi lehden viihdesisältöä sarjakuvien, pelien, ja *Kymmenen kysymystä* -palstan rinnalle.

"Ne eivät tietenkään ole journalismia itsessään, eivätkä sillä tavalla keskiössä, mutta ovat

ne tärkeitä siinä mielessä, että niillä on vakituinen lukijakuntansa. Eivät ne ole mitään superhittejä, mutta niitä luetaan.”

Lahden mukaan epätosien ennustusten julkaiseminen ei ole ongelma.

”Horoskooppien muoto on aika vakiintunut. En usko, että kukaan luulee niitä journalismiksi. Ne ovat sisällöltään aika ympäröityjä. Horoskooppi sisältää ajatuksen siitä, että se voi toteutua tai olla toteutumatta.”

Annan päätoimittaja **Emma Koivula** sanoo, että lukijatutkimuksissa muun muassa ristikot ja horoskoopit on mainittu mukaviksi lisukkeiksi. Siksi horoskoopeistakaan ei ole ollut tarve luopua.

”Verkossa horoskooppeja luetaan erityisen paljon, joten kysyntään tässä vastataan”, Koivula sanoo.

”Isoista vuosihoroskooppi kokonaisuuksista on kuitenkin printin puolella luovuttu jo vuosia sitten, koska ne toimivat vähintään yhtä hyvin verkossa ja toisaalta veivät aika paljon tilaa lehdessä.”

PÄÄTOIMITTAJIEN VASTAUKSISTA HUOLIMATTA vaikuttaa siltä, että osalle lehdistä horoskoopeissa on jotakin lievästi kiusallista. *Annassa*, *Me Naisissa* tai *Ilta-Sanomissa* ei ole selvitetty, ketkä lukevat horoskooppeja ja uskovatko lukijat niihin. Puhe siitä, ketkä horoskooppeja lukevat ja pitävätkö lukijat niitä viihteenä, on siis arvailua.

Evan päätoimittaja **Mari Paalosalo-Jussinmäki** ei halunnut antaa haastattelua horoskoopeista, koska niistä ”ei ole mitään sanottavaa.” *Voi hyvin* -lehden päätoimittaja **Riitta Nykänen** kieltäytyi haastattelusta muun muassa siksi, että epäili aiheen ja jutun halventavan naistenlehtiä. Samalla hän korosti sen merkitystä, että lehden horoskoopin laatii ”oikea” astrologi.

Näin on monessa muussakin lehdessä.

Annan horoskoopit laatii astrologi **Seppo Tanhua**. Lisääkö horoskooppien uskottavuutta lukijoiden silmissä se, että ne ovat ammattilaisen käsialaa?

”Ne, jotka horoskooppeja lukevat, varmaankin arvostavat sitä, että horoskoopin on laatinut astrologi”, *Annan* **Emma Koivula** sanoo.

Astrologia eli tähdistä ennustaminen on oppi, jonka mukaan taivaankappaleiden suhteellisista asemista ja välisistä kulmista voidaan päätellä Maan tapahtumien yksityiskohtia, kuten ihmissuhteita ja ihmisten kohtaloita, sekä tulkita luonteita. Astrologialla ei ole mitään tieteellisiä perusteita.

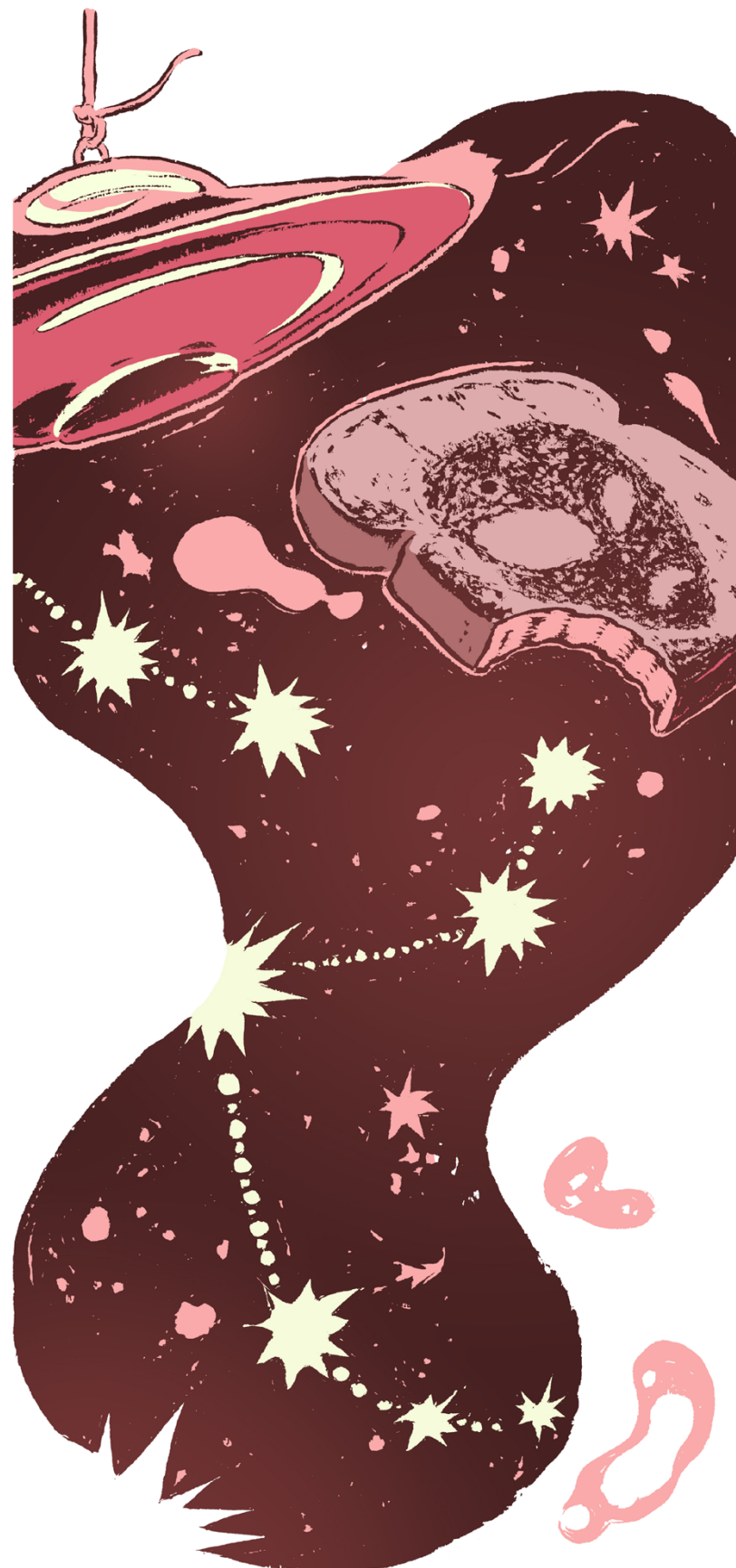
Seppo Tanhua itse kertoo elättäneensä itsensä astrologialla jo kolmenkymmenen vuoden ajan.

”Täytyy myöntää, että lehtihoroskoopit ovat enemmän viihdettä”, Tanhua sanoo.

”Vaikka teen ne vakavalla mielellä, kosketuspinta varsinaiseen astrologiaan on niissä pieni. Tilaa tekstile on niin vähän. Tosin, jos lukee vaikka kolmesta lehdestä kuukausihoroskoopin, niin kyllä niissä aika samat asiat tulevat esiin. Vielä 25 vuotta sitten joku nuorempi toimittaja saattoi tehdä lehtihoroskoopit, mutta nykyisin luotetaan enemmän ammattiastrologeihin.”

Vaikka asiassa on viihteellinen ulottuvuus, astrologia on Tanhualle vakava asia.

”Se on tapa katsoa maailmaa. Viikkohoroskooppejani luetaan paljon myös verkkosivuiltani. Valtaosa ihmisistä lukee niitä viihteenä, mutta osa ottaa ne vakavammin. Astrologinen kuvio saattaa parhaimmillaan vahvistaa ihmisten käsitystä siitä, mihin käyttää elämässään voimavarojaan ja mihin ei.” ●

Kommentti: Huuhaa ei ole ongelma kenellekään?

Lukijat tietävät, mistä on kysymys. Harmiton viihde on harmitonta viihdettä, eikä siitä ole kenellekään haittaa. On jopa hie-
man kummallista, että viitsit tehdä tällai-
sesta juttua.

Nämä ajatukset tulivat jatkuvasti vastaan kirjoit-
taessani tätä juttua huuhaan julkaisemisesta.

Ajatus siitä, että herkkäuskoinen lukija on
aikansa elänyt, ja hyvä niin. On ymmärrettävää,
että varsinkin naistenlehdissä kavahdettiin ajatus-
ta siitä, että jutussa vanhanaikaisesti leimattaisiin
juuri naisten lukemistot vaaralliseksi hömpäksi.

Tässä jutussa haastateltujen päätoimittajien
mukaan heidän lehtiensä lukijat eivät usko
horoskooppeihin. Kunnallisalan kehittämissätiö
tutki asiaa kyselytutkimuksessaan tämän vuoden
alussa. Tutkimuksen mukaan horoskooppeihin us-
koo vajaa kymmenen prosenttia suomalaisista.

Annasta, Me Naisista ja Ilta-Sanomista kerro-
taan, että ne eivät ole selvittäneet, uskovatko nii-
den lukijat horoskooppeihin. Annaan kirjoittava
astrologi **Seppo Tanhua** kertoo ottavansa työnsä
vakavasti ja huomaavansa jopa viihteellisissä lehti-
horoskooppeissa tiettyä paikkaansapitävyyttä. Tan-
hua on elättänyt itseään astrologina jo vuosia.

Mitä siis pitäisi ajatella siitä, että laatulehdet jul-
kaisevat tekstejä tähdistäennustajilta, jotka vähin-
täänkin itse uskovat ennustustensa totuudellisuuteen?
Kuka tässä kuviossa hyväksikäyttää ja ketä? Jos
ihminen uskoo hölynpölyyn, onko oikein jul-
kaista hänen ennustustekstinsä sellaisenaan?

Oma lukunsa ovat *Astral-tv:n* maksullinen pu-
helinpalvelu ja "hardcore-rajatietoon" (ilmaus on
päätoimittaja **Marko Kanasen**) erikoistunut *Ultra*.
Astral-tv:n öinen lähetyssaika houkuttelee monen-
laisia soittajia. Osa soittanee viihtyäkseen, mutta
ohjelmaa katsoessa jää vahvasti sellainen käsitys,
että osa soittajista todella uskoo ennustajien elä-
mänohjeisiin ja luottaa saavansa näiltä apua. Sil-
loin kyseessä ei ole viihde vaan valehtelu, josta
yleisön harhaanjohtettu edustaja maksaa.

Ultran kohdalla suuri osa lukijoista tuskin uskoo
kaikkeen, mitä lehdessä kerrotaan. Kuten Kananen
sanoo, lehti julkaisee keskenäänkin ristiriitais-
ta rajatietoa laidasta laitaan. On kuitenkin perus-
teltua uskoa, että viisikymmenvuotiaan lehden
lukijoista valtaosa ottaa ainakin osan sen huuhaa-
sisällöstä vakavasti. Ainakaan *Ultrassa* haastatellut
henkimaailman lähettiläät, ufotutkijat ja paran-
tajat eivät luokittele itseään miksiäkään sketsihah-
moiksi. He ovat tosissaan.

Huuhaa on viihdettä skeptisille, terveille ihmi-
sille, mutta ei ole oikein julkaista huuhaata jour-
nalistisena sisältönä. *Ultra*, *Astral-tv:tä* esittävä Ne-
lonen ja horoskooppeja julkaisevat lehdet ovat
sitoutuneet *Journalistin ohjeisiin*. On kummallista,
että tätä ei pidetä Julkisen sanan neuvostossa on-
gelmana.

Manu Haapalainen

Ultra

Vuonna 1972 nimellä Ufoaika perustetun rajatiedon klas-
sikkojulkaisun skaala ulottuu
meedioista numerologian
kautta maailmojasyyleilevään
uususkonollisuuteen.

Sielunpeili

Karprintin kustantama Sielun-
peili lupaa tarjota "konkreettisia
työkaluja henkisen kasvusi
tueksi". Näitä ovat muun muassa
luonnon mystiset voimapaikat,
suojeluskengit ja universumien
taajuuksien värähtely.

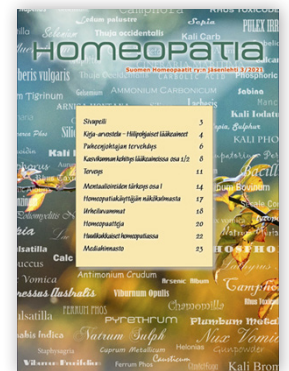
Minä olen

Sielunpeilin hengenheimolai-
nen järjestää myös Minä olen-
messuja. Asiallisten hyvinvoin-
tijuttujen lisäksi muun muassa
haltioita ja pyhää geometriaa.

Demeter

Biodynaamisen yhdistyksen
jäsenlehti erikoistuu antroposofi
Rudolf Steinerein näkemysten
mukaiseen maatalouteen.
Biodynaaminen viljely perustuu
kosmisiin voimiin ja tähtien
tarkkailuun.

Homeopatia

Suomen homeopaattit ry:n
julkaisu. Suurin osa suomalais-
lääkäreistä piti Lääkäriliiton
viimekevällisessä kyselytutkimuk-
sessa homeopatiaa "sairaiden
ihmisten pettämisenä, joka
pitäisi kieltää".

Sanoman hallitus seisoo Hesarin takana – "Sananvapauden rajoitukset eivät ole ok", sanoo Anna Herlin

Marja Honkonen, teksti • Ella Kiviniemi, kuvat

Averiällä talouselämän vaikuttajilla on Suomessa tapana myöntää haastatteluja, joissa he suomivat verotusta, talouspolitiikkaa tai johtamistapoja. Tämä ei ole sellainen haastattelu.

Anna Herlin ei halua olla mielipidevaikuttaja siksi, että on syntynyt maan varakkaimpaan sukuun. Hän jakaisi haastattelupyynnöt mieluummin niille, joiden ääntä ei julkisuudessa kuulla. Tai ainakin hän haluaisi olla äänitorvi tutkijoille ja aktivisteille.

Viime aikoina Herliniä, kuten Anna, hänen veljensä **Jussi Herlin** ja isänsä, miljardööri **Antti Herlin** ovat käyttäneet puhevaltaansa esimerkiksi ympäristökriisin ratkaisemisen puolesta.

Mutta:

"En näe suurta arvoa siinä, että samat herlini ovat äänessä siellä ja täällä", Anna Herlin sanoo.

"En halua väistää valtaa, mutta koen, että samojen äänten toistuminen on todellisuutta vääristävää."

Journalistin haastatteluun Herlin suostui, koska se tuntui velvollisuudelta. Anna Herlinin mielipiteillä journalismista, oppimateriaaleista ja media-alasta kun on enemmän merkitystä kuin monen muun. Hän linjaa alan liiketoimintaa ja tulevaisuutta pörssiyhtiö Sanoman hallituksessa.

ANNA HERLIN, 39, ALOITTI Sanoman hallituksen jäsenenä huhtikuussa. Antti Herlin ja Herlinien perheen sijoitusyhtiö Holding Manutas ovat Sanoman toiseksi suurin omistaja heti Jane ja Aatos Erkon säätiön jälkeen.

Anna Herlin on sijoittanut Sanomaan myös itse. Yhtiö on hyvä ja tuottava – ja vastuullinen sijoitus, hän perustelee.

"Sanoma on aika helppo valinta: itse näistä mediaa ja laadukasta oppimateriaalia ja oppimisen palveluita. Ei sillä hirveästi saada pahaa aikaan."

Herlin ei miellä itseään vanhan polven "patruunaksi", jonka pääsyy omistaa mediaa olisi kansan sivistäminen. Toki hän näkee arvon sillä, että murroksessa olevaa alaa ohjataan lähempää kuin "jostain Wall Streetiltä".

"On sellaisiakin skenaarioita, joissa on vain suuria ulkomaisia mediaomistajia ja valtiollinen media. Se ei ole moniääninen tulevaisuus, jonka haluaisin nähdä", Herlin sanoo.

Herlinin ammatillinen tausta on säätiöissä ja korkeakoulumaailmassa. Hän sanoo tuovansa Sanoman hallitukseen osaamista esimerkiksi vastuullisuudesta ja kestävästä yhteiskunnan rakentamisesta. Media-alan tulevaisuutta hän ennustaa varoen.

"En koe, että tuntisin alaa vielä niin hyvin, että haluan lausua tästä. Toivon tietenkin, että media säilyy riippumattomana, moniäänisenä ja laadukkaana ja kenttä pikemminkin monipuolistuisi

kuin kaventuisi. Terve toimintaympäristö takaa toimituksille työrauhan."

Hallituksen rooli mediayhtiössä on Herlinin mielestä samanlainen kuin missä tahansa muussa pörssiyhtiössä. Hän korostaa journalismin tekijöiden riippumattomuutta. Se on yhtiölle elinehto.

Juuri nyt riippumattomuus voisi olla koetuksella. Joulukuussa 2017 Helsingin Sanomien päätoimittaja **Kaius Niemi** joutui selvittämään Sanoman hallitukselle lehden journalistisia prosesseja puolustusvoimien Viestikookeskukseen liittyvässä jutussa. Lokakuun lopussa apulaisvaltakunnansyyttäjä nosti juttuun liittyen rikossyytteet kolmea journalistia vastaan.

Yhtiö on toimituksensa takana, Anna Herlin vakuuttaa.

"Sanoma Oyj ei ole asiassa osallinen, ja siksi hallituksen tiedot asiasta ovat varsin niukkoja. Hallitus kuitenkin seisoo Hesarin toimituksen ja sen toimituslisten ratkaisujen takana. Sananvapauden rajoitukset eivät ole ok. Niihin myös hallitus suhtautuu kriittisesti."

MIELUUMMIN KUIN MEDIA-ALASTA Anna Herlin puhuu työstään Tiina ja Antti Herlinin säätiössä sekä Puistokatu 4 -hankkeessa. Tiina ja Antti Herlinin säätiö sekä Maj ja Tor Nesslingin säätiö remontoivat puutaloa Helsingin Kaivopuistossa. Puistokatu 4:stä on määrä tulla "Tieteen ja toivon talo". Sinne tulee sekä yleisölle avoimia tiloja että työtiloja, joita tutkijat tai myös journalistit

Journalismin rooli ympäristökriisissä on tarjota yleisölle oikeaa tietoa, sanoo Anna Herlin. Työssään Tiina ja Antti Herlinin säätiossa hän on rakentamassa Helsingin Kaivopuistoon "Tieteen ja toivon taloa", jonka tarkoitus on olla paikka keskustelulle ympäristökriisin ratkaisusta.

” ” Ei säätiön kuulu tilata riippumattomalta medialta mitään tiettyä juttua. Toimittajilta pitää tulla ideat ja heidän pitää pyytää niihin rahoitusta.

voivat käyttää ilmaiseksi.

Puistokatu 4:n takana olevat säätiöt rahoittavat myös journalismin tekemistä. Esimerkiksi *Long Play* sai Nesslingin säätiöltä 60000 euron apurahan ympäristömuutoksen erikoistoimituksen perustamiseen. Tiina ja Antti Herlinin säätiö tuki apurahalla **Vappu Kaaren-ojan** ja **Elina Järvisen** palkittua *Olipa keran Pasila* -juttua luontokadosta. Se on auttanut myös Hiilivapaa Suomi -ilmas- tokampanjaa järjestämään toimittaja- koulutuksia.

Anna Herlinin mukaan esimerkiksi Kaaren-ojan ja Järvisen apuraha myön- nettiin tuolloin vielä ideatasolla olleelle jutulle ilman varmuutta siitä, missä se julkaistaisiin. Säätiö asetti ehdoksi sen, että *Suomen Kuvalehteen* päätynyt juttu olisi kaikkien luettavana.

Säätiöiden rooli journalismin rahoitta- jana voisi Herlinin mukaan olla juuri täl- lainen – rauhoitetun työajan ostaja.

”Ei säätiön kuulu tilata riippumatto- malta medialta mitään tiettyä juttua. Toimittajilta pitää tulla ideat ja heidän pitää pyytää niihin rahoitusta.”

Puistokatu 4:n tavoite on luoda turval- linen tila keskustella ympäristökriisistä ilman kärjistämistä, syylistämistä tai poteroihin kaivautumista.

Onko media onnistunut luomaan vain repivää ilmastokeskustelua? Siihenkään Herlin ei halua vastata ehdottomasti.

Osa ongelmaa on hänen mielestään se, että monitahoista kysymystä yritetään käsitellä usein yhden asiantuntijan kaut- ta kerrallaan – ja lisää sitten taas ”seuraa- vassa jaksossa”. Toisaalta hän ymmärtää tarvetta luoda kiinnostavia tarinoita ja tuoda esiin ristiriitoja.

Herlin ei näe, että kaupallisen median riippuvuus mainonnasta ja kuluttami- sesta estäisi sitä käsittelemästä ilmasto-

kriisiä aiheen vaatimalla vakavuudella. Kun kriisin hillitsemisestä tulee yhteis- kunnassa keskeinen arvo, alkaa myös media heijastaa sitä.

”Suomessa kunnan denialismi on jo taputeltu. Nyt on kiinnostava nähdä, mitä tapahtuu seuraavaksi.”

Journalismin rooli ympäristökriisissä on Herlinin mukaan tarjota ihmisille varmistettua tietoa.

”Minusta kaikilla ihmisillä pitäisi olla oikeus tehdä tietoon perustuvia päätök- siä elämässään.”

Helsingin Sanomien ympäristöpanos- tuksia hän kiittelee.

”Olin tosi helpottunut, kun *Helsingin Sanomat* aloitti *HS Ympäristö* -kokonai- suuden ja **Petja Pelli** luontokatokirjeen- vaihtajana. Avasin lehden ajatellen, että ’kiitos’.”

VUODEN 2020 VEROTIEDOT tulivat julkisiksi keskiviikkona 10. marraskuuta, päivää ennen tämän lehden ilmestymistä. Tänä vuonna 1700 ihmistä on pyytänyt vero- tietojensa salaamista.

Anna Herlin ei ole yksi heistä. Ja ei, hän- tä ei saa ärähtämään ”kateuspäivästä”.

”Olen kaiken sellaisen läpinäkyvyyden kannalla, joka ei mene ihmisen yksityi- syyden puolelle. Tietysti jotkut kokevat, että verotiedot menevät, mutta itse en ajattele niin”, Herlin sanoo.

”Eivät ne tietenkään mitään juhlapäi- viä ole.” ●

Puistokatu 4:n remontin on tarkoitus valmistua ensi kesään mennessä. Työmaata ympäröivät banderollit, joihin on kiteytetty hankkeelle tärkeitä teemoja. Yhden läpi on työntänyt oksansa yksi Kaivopuiston puista. ”Se halusi leikkiä”, Anna Herlin sanoo.

Anna Herlin, 39

- Sanoman hallituksen jäsen huhtikuusta 2021 lähtien.
- Työskentelee kehitysjohtajana Tiina ja Antti Herlinin säätiössä sekä perheensä omista- massa Security Trading -sijoitusyhtiössä.
- Työskennellyt aiemmin John Nurmisen säätiössä ja Kuvataideakatemiassa.
- Valtiotieteiden ja filosofian maisteri Helsin- gin yliopistosta. Opiskeli muun muassa eng- lantilaista filologiaa ja poliittista historiaa. Aikoi kaunokirjallisuuden kääntäjäksi, mutta piti työtä ”liian kammiohommana”.
- Asuu Kirkkonummella puolisonsa ja kolmen lapsensa kanssa.
- Lukee säännöllisesti *Helsingin Sanomia*, *The New York Timesia* ja *Kauppalehteä* sekä kansainvälisiä verkkolehtiä aina siitä aiheesta, joka kiinnostaa töiden takia. Vii- meksi hän syventyi hiilineutraalin teräksen- tuotannon kaupallistamiseen.

A KASSA

Avoin työttömyyskassa

Uusi **A-kassa** aloittaa toimintansa **1.1.2022**, kun **Teollisuuskassa, Rakennuskassa** ja **Työttömyyskassa Finka** yhdistyvät. Uudet, suuremmat resurssit mahdollistavat jäsenten entistä paremman palvelun.

Työttömyyskassa Finkan jäsenenä sinun ei tarvitse tehdä mitään: siirryt automaattisesti uuden kassan jäseneksi.

Journalismi ei muutu julistamalla eikä selfie- keppejä heiluttamalla, kirjoittaa toimittaja Pauliina Penttilä

Pauliina Penttilä, teksti • Hanna Lahti, kuvitus

Nyt aletaan tehdä journalismia digi edellä! Samalla muutetaan sisällöt ihmisläheisiksi ja ryhdytään käsittelemään vaikeita asioita kiinnostavasti, ja tämä kaikki toteutuu dataa hyödyntäen. Puolet haastateltavista tulee tietysti olemaan naisia!

Journalismin uudistukset alkavat yleensä hurrikaanilla julistuksella. Siihen ne usein myös jäävät.

Julistus kertoo abstraktin päämäärän. Journalismi kuitenkin syntyy konkreettisen työn kautta, lukuisten pienten tekojen tuloksena. ”Digi edellä” ei kerro mitään siitä, miten tai miksi tekoja pitäisi muuttaa.

Journalismin muuttamisen vaikeus avautui itselleni, kun tein väitöskirjaa. Tutkin, miten journalismin ideaa ylläpidetään toimistusten arkisessa työssä ja miten sitä kenties pyritään muuttamaan. Todellinen muutos näytti vaativan valtavia ponnistuksia ja tapahtuvan silti muurahaisen askelin.

ASIAT TOKI MUUTTUVAT. Verkkolehden ulkoasu uudistuu, toimitus perustaa Instagram- ja Tiktok-tilit, haastateltavien naisten määrää aletaan laskea.

Journalismin uudistuminen jää kuitenkin helposti pinnalliseksi. ”Digi edellä” saattaa tarkoittaa, että toimittaja tekee jutun verkkoversion ensin, mutta päässään hänellä on edelleen printtilehdestä periytynyt kartta: 4 000 merkkiä, sivun ylälaita, napakka uutiskärki, ensin haastateltavan A näkemykset, sitten haastateltavan B sanomiset.

Ilman tuota karttaa toimittaja olisi tyhjän päällä. Nyt hän saa jutunsa valmiiksi vankalla rutiinilla ennen työajan päättymistä.

Nuori polvi, joka on tullut toimitukseen digiaikana, oppii samaan karttaan nojaavat käytännöt sosiaalistuessaan toimitukseen.

Lopputulos: digi edellä tehdään, mutta journalismi ei ole siitä juuri muuttunut.

Se on toki entistä pirstaleisempaa, koska julkaisutahti on kii-vaampi kuin ennen. On julkaistava ensin A:n näkemykset, B pääsee ääneen vasta seuraavassa jutussa. Asiat, jotka ennen olivat yhdessä

''Digi edellä -julistusten motiivit on hyvä tunnistaa – taustalla ei aina ole lukijan palveleminen. Se ei tarkoita, että pitäisi takertua jääräpäiseen muutosvastarintaan.

jutussa peräkanaa, ovat nyt kahdessa jutussa, jotka julkaistaan peräkanaa.

Kääre on uusi ja digitaalinen ja paketit pienempiä, mutta tavara samaa kuin ennenkin.

VANHA, TOIMITTAJAPOLVELTA TOISELLE periytyvä kartta on journalismin kannalta arvokas. Sitä ei pidäkään hylätä heppoisin perustein. Kartta koostuu journalistisista käytännöistä, joiden hallitseminen kuuluu journalistin ammattitaitoon.

Jokainen toimitus soveltaa käytäntöjä omalla tavallaan, ja *Seiskan* toimittajan kartta on jo melko erilainen kuin Ylen toimittajan.

Journalismin tutkija **Laura Ahvan** mukaan jokainen käytäntö koostuu aina kolmesta elementistä.

Ensinnäkin on toiminta: toimittaja valitsee haastateltavat, mietii kysymykset, soittaa ja haastattelee.

Toiseksi toiminnalla on fyysiset puitteet ja välineet: toimittaja istuu avokonttorin puhelinkopissa, soittaa kännykällä, tallentaa puhelun pilvipalveluun ja tekee kynällä muistiinpanot lehtiöön.

Kolmanneksi jokainen käytäntö tuottaa merkityksiä.

Merkitys perustelee toiminnan. Toimittaja haastattelee sekä A:ta että B:tä, koska sillä tavalla ylläpidetään journalismin puolueettomuutta. Hän kysyy kriittisiä kysymyksiä, koska niihin kansa haluaa vastauksia. Merkitysten kautta arkiset käytännöt toteuttavat journalismin periaatteita: puolueettomuutta, ajankohtaisuutta, eettisyyttä ja yhteiskunnan palvelemista. Niillä journalismi perustelee koko olemassaolonsa.

2000-luvulla varsinkin tekniset puitteet ovat toimituksissa muuttuneet muuttumistaan. Merkitykset ovat kuitenkin muuttuneet paljon vähemmän kuin toiminta ja välineet. Toimitustyö on mullistunut, journalismi ei niinkään.

JOSKUS 2010-LUVULLA sanomalehdet alkoivat tehdä verkkojuttuihinsa videoita. Idea ei ollut toimittajien. Kirjoittavat toimittajat tuntuivat itsekin ihmettelevän, miksi he heiluivat selfiekeppien kanssa uutiskentällä, kun olisi jo pitänyt istua koneen ääressä kirjoittamassa. Miksi hyvä juttu ei riittänyt, miksi piti tehdä huono video ja kiireessä kirjoitettu juttu?

Videoiden tarve ei tullut journalismista, se tuli ilmoituskonttorista. Videoiden uskottiin tuovan mainosrahaa.

Usein paine journalismin muuttamiseen tulee muualta kuin journalistikunnalta. Silloin on hyvä, että kääre ei ala määrittää paketin sisältöä. Digi edellä -julistusten motiivit on hyvä tunnistaa – taustalla ei aina ole lukijan palveleminen. Se ei tarkoita, että pitäisi takertua jääräpäiseen muutosvastarintaan.

Yhdysvaltalainen tutkija **Nikki Usher** seurasi vuonna 2010, miten *The New York Timesin* toimitus suhtautui multimediatuotannon aloittamiseen. Lehtitalon johdon visio oli, että uudenlaiset sisällöt kasvattaisivat ilmoitustuloja. Toimitukseen palkattiin koko joukko uutta väkeä: koodareita, videokuvaajia ja -editoijia, data-analyytikkoja. Useimmat toimittajat eivät ymmärtäneet alkuunkaan, miten tämä kaikki liittyi heidän työhönsä.

Muutamat kuitenkin kiinnostuivat. He kokivat, että videoiden tai lukijoille personoitujen sisältöjen ansiosta he pystyivät tekemään omista jutuistaan entistä parempia, niistä tuli aiempaa kiinnostavampia ja ne tulivat lähemmäksi lukijan elämää. Toimittajat sovittivat uusia toimintatapoja osaksi journalistisia käytäntöjä, palvelemaan journalismin periaatteita. Ne toivat periaatteisiin uutta vivahdetta: yleisöön vetoavan asiajournalismin nähtiin palvelevan entistä paremmin lukijakunnan tiedontarpeita.

KUN MAAILMA MUUTTUU, myös journalismin täytyy muuttua. Maasto ei ole ennallaan, joten karttaakin on päivitettävä.

Vaikka journalismin periaatteet säilyisivät, niiden merkitykset muuttuvat: Ajankohtaisuus merkitsee digiyhteiskunnassa eri asiaa kuin menneinä vuosikymmeninä. Puolueettomuutta tavoiteltaessa on pohdittava tasapuolisuuden lisäksi myös tiedon relevanssia. Eettisyyteen liittyvät kysymykset ovat laajentuneet; ne ulottuvat yksityisyyden suojasta ympäristövastuuseen. Yhteiskunta ei enää kaipaa vain tiedon välittämistä, yhä tärkeämpää on sen kontekstointi ja jäsentäminen.

Onneksi journalistien käytäntöjen ja niiden tuottamien merkitysten muokkaaminen on mahdollista. Helppoa se ei toki ole.

Se vaatii ainakin kolmea asiaa: halua, kykyä ja tilaa kokeilla. Se ei ole julistamista, se on tekemistä.

Esimerkkejä teoista voi nähdä monessa suunnassa. Tutkivat journalistit ovat opetelleet pyörittelemään isoja tietomassoja excel-taulukoissa ja seuraamaan julkisia hankintoja verkon tietokannoista. Toimittajat ovat opiskelleet ympäristö- ja ilmastotietoa, aiheet eivät ole enää journalismin marginaalisia. Datajournalistit ovat perehtyneet algoritmeihin ja tehneet juttuja siitä, millaista maailmankuvaa Google tai Youtube meille tarjoavat.

Journalismia eivät todellakaan uudista julistukset tai uudet tekniset vimpaimet. Siihen pystyvät vain toimittajat, jotka tunnistavat journalismin puutteet ja heikkoudet ja ryhtyvät muovaamaan käytäntöjä entistä vahvemmiksi. ●

Kirjoittaja on Suomen Kuvalehden toimittaja, joka on väitellyt journalismiprofession kentän dynamiikasta.

Uppsägning blottade konflikter och osakligt beteende på SLC

Lina Laurent, text ● Karl Vilhjálmsen, bilder

Journalisten **Nina Colliander-Nyman** sades upp från tidningen *Landsbygdens Folk* i november 2020. Den här artikeln skulle egentligen handla om uppsägningen. Hur det känns att få sparken. Chocken. Frustrationen.

Men uppsägningen blottade ändå något mer om arbetsplatsen på Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund (SLC): illamående, mobbning och bristfällig kommunikation. Artikeln handlar därför också om händelser som aldrig retts ut ordentligt, till exempel anklagelser om misshandel på arbetsplatsen. Det finns också en färsk stämningsansökan mot SLC – men den gäller en annan uppsägning. Dessutom tar artikeln upp hur vardagen ser ut på en tidningsredaktion som under ett år gått från fem heltidsanställda till tre.

Landsbygdens Folk (LF) är SLC:s medlemstidning och redaktionen jobbar i samma kontor som SLC:s övriga anställda i Helsingfors.

Vi börjar med uppsägningen.

Fredagen 27 november 2020 får Colliander-Nyman och SLC:s jurist **Mikaela Strömberg** en kalenderinbjudan på Teams. Avsändaren är SLC:s verksamhetsledare **Jonas Laxåback** som skriver att han och SLC:s styrelseordförande **Mats Nylund** vill "diskutera arbetsärenden" inkommande måndag. Han avslutar meddelandet:

"Trevlig helg."

Colliander-Nyman och Strömberg försöker ta reda på vad saken gäller men varken Laxåback, Nylund eller LF:s chefredaktör **Staffan Pehrman** svarar på deras frågor. På måndagen är det dags för Teams-mötet. Nylund konstaterar att Colliander-Nymans och Strömbergs arbetsavtal upphör att gälla på ekonomiska och produktionsmässiga grunder.

"Jag fick en surrealistisk känsla. Det var som i en film. Här sitter jag och blir uppsagd, utan förvarning, utan min huvudförtroendeman och dessutom tillsammans med SLC:s

jurist", säger Colliander-Nyman.

Colliander-Nyman började jobba på *Landsbygdens Folk* 2013.

"Jag älskade jobbet och stämningen på redaktionen var bra. Jag tyckte om att rapportera om jord- och skogsbruk och om bönderna och deras viktiga arbete. På fältet kände jag stor uppskattning för mina artiklar", säger hon.

”Jag fick en surrealistisk känsla. Det var som i en film. Här sitter jag och blir uppsagd, utan förvarning och utan min huvudförtroendeman.

Nina Colliander-Nyman, journalist, uppsagd från *Landsbygdens Folk*

Det fanns ändå problem redan från första början. Dels praktiska problem som avsaknaden av lönespecifikationer och svårigheter att få utlovade förmåner. Dels var SLC:s dåvarande ledning kritisk till Colliander-Nyman. Hon skälldes ut inför sina kolleger och det talades illa om henne bakom hennes rygg. Kritiken kom från SLC:s ledning, inte från kolleger på tidningen. Den tidigare chefredaktören **Micke Godtfredsen**, som ledde tidningen 2007–2020, bekräftar att detta skett.

"Mobbning har förekommit under den mesta av tiden jag var anställd, både i större och mindre skala. På redaktionen upplever jag ändå att vi hade en god stämning."

SLC:s tidigare styrelseordförande **Holger Falck** säger att det var verksamhetsledaren som skötte personalfrågor. Han säger att han inte känt till mobbning eller osakligt beteende.

"Om det har funnits så var jag omedveten om det."

Falck är en av dem som pekats ut för att ha behandlat andra osakligt. Han medger att han skrikit åt medarbetare.

"Nog tog jag säkert ihop med många. Så om man kallar det mobbning kan jag inte ta ställning till."

Men tillbaka till uppsägningen. Colliander-Nyman tog genast kontakt med Journalistförbundets jurist **Tytti Oras** som inledde en korrespondens med arbetsgivaren. Den andra uppsagda, Strömberg, lämnade efter sex månader in en stämningsansökan till Helsingfors tingsrätt. Stämningsansökan gäller ersättning för upphävande av arbetsförhållande utan grund samt ersättning för att arbetsgivaren brutit mot diskrimineringsförbudet. Båda de uppsagda har ifrågasatt att den verkliga grunden till uppsägningen var ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.

I ARBETET MED ARTIKELN började flera olika källor i ett tidigt skede tala om illamående på arbetsplatsen, också Mikaela Strömbergs stämningsansökan tar upp det. I den står det att det på SLC "rätt en lång historia av arbetarskyddsanmälningar och belastning av de anställda". Strömberg var arbetarskyddsfullmäktig på SLC 2012–2019 med god insyn i arbetarskyddsfrågor.

Journalisten **Andrea Bergman** jobbade på *Landsbygdens Folk* 2009–2021. Hon sade upp sig i somras och bekräftar att det på SLC:s Helsingforskontor förekommit mobbning och konflikter.

"Många verkade må dåligt av olika orsaker och det syntes på arbetsplatsen."

Enligt Bergman kan man inte skylla på en person – det handlar om ett beteendemöns-

Nina Colliander-Nyman sades upp från Landsbygdens Folk i november 2020. Hennes kollega Andrea Bergman lämnade tidningen i somras, på eget initiativ. Båda har vittnat osakligt beteende på arbetsplatsen SLC. "Många verkade må dåligt av olika orsaker och det syntes på arbetsplatsen", säger Bergman.

ter som upprepades genom åren. Många verkade också trivas bra och Bergman själv stannade i 12 år.

Att hon sade upp sig hade en indirekt koppling till uppsägningen av Colliander-Nyman.

"Det var en faktor i en större helhet. Nina var min närmaste kollega och min vän, så det är klart det påverkade det slutgiltiga beslutet. Jag såg hur det skulle gå med arbetsmängden och valde att söka mig bort."

Den tidigare chefredaktören Micke Godtfredsen säger att ledningen nog försökte åtgärda problemen flera gånger.

"Vi hade samtal, sakkunniga från arbetshälsövården och man försökte förbättra stämningen men det blev ingen bestående förändring."

En del av de händelser som inträffat på SLC har skett för flera år sedan.

Efter en fest i början av 2000-talet ska en anställd ha misshandlat och sexuellt trakasserat en annan kollega i SLC:s kontor då endast de två personerna var närvarande. Ärendet polisanmäls aldrig av den utsatta. Personen som sades ha misshandlat och trakasserat säger i dag att hen inte minns någonting av händelsen.

Godtfredsen som vid den tiden jobbade som journalist på LF säger i dag att händelsen aldrig reddes ut ordentligt.

"När sådant som inte får hända händer på arbetsplatsen borde man ta itu med det genast och inte skyffla det under mattan", säger han.

Mindre än ett år senare anmäler en anställd en kollega för en misshandel som ska ha skett på LF:s kontor under arbetstid. Enligt polisanmälan tar en person stryppgrepp

på en annan. Kollegan nekar i polisförhör till misshandeln och ger en helt annan beskrivning av situationen. En vecka senare görs en ny polisanmälan. Den gäller olaga hot. Samma kolleger är inblandade men rollerna är ombytta. Nu ska den som enligt anmälan utsattes för en misshandel ha hotat sin kollega i ett telefonsamtal. Ord står mot ord. Båda polisutredningarna läggs ner.

"Den gången diskuterade vi det som hänt på redaktionen och kopplade in arbetshälsövården", säger Godtfredsen som då var tf chefredaktör.

Det finns också nyare händelser.

I sin stämningsansökan lyfter Strömberg fram att en kollega så sent som i januari 2020 var sjukledig på grund av osakligt beteende från en kollega. Enligt stämningsansökan har också Strömberg

bemötts osakligt av ledningen.

Landsbygdens Folks huvudförtroendeman redaktionssekreteraren **Mikael Lampén** bekräftar liksom Andrea Bergman att mobbning förekommit. Han anser att mycket blivit bättre under de senaste åren men att arbetsgivaren inte gjort tillräckligt för att förhindra och förebygga mobbningen.

”Kanske de har lärt sig något av det hela. Jag sade nog åt dem att 'ni får fan inga stilpoäng för det här'.

Mikael Lampén, förtroendeman och redaktionssekreterare, Landsbygdens Folk

”Man har tillfälligt hutat åt folk. Människor borde ställas till svars.”
Hur syns det för de anställda att man inte tagit tag i problemen?

”Det blir en obehagskänsla.”

Uppsägningen i november 2020 kan ändå ses som en vattendelare. Efter det upplever Lampén att han som huvudförtroendeman får större gehör för sina förslag och för personalens önskemål.

”Kanske de har lärt sig något av det hela. Jag sade nog åt dem att 'ni får fan inga stilpoäng för det här'.”

PÅ REDAKTIONEN VAR TIDEN efter uppsägningen i november 2020 tung. Efter att Andrea Bergman sade upp sig i somras har redaktionen bestått av tre personer, av vilka en arbetar i Österbotten.

”Vi har gjort klart för ledningen att tidningens situation är ohållbar med tre personer. För min del är arbetsmängden rätt omänsklig men än så länge så håller jag ihop”, säger Mikael Lampén.

Chefredaktör Staffan Pehrman säger att verkligheten och drömmen om hur han vill att tidningen borde vara inte alltid möts. Sparkraven är stora.

”Jag skulle gärna ha fler artiklar med närvaro, med gårdarna i fokus och mer case-baserad journalistik. Innehållsmässigt är vi ändå rätt långt där vi ska vara.”

Men varför anställdes inte en ny redaktör efter sommaren? Budgeten är uppbyggd på ett antagande att redaktionen har fyra anställda. Pehrman säger att tidningen ”följer de pålagor som juristerna har lagt upp”.
Vad betyder det?

”Vi får inte nyanställa om inte ekonomin medger det. Och det finns regler för att ny-

Nina Colliander-Nyman anser att mycket inte gick rätt till vid uppsägningen för ett år sedan. I dag har hon lämnat den tidigare arbetsplatsen bakom sig och blickar framåt.

anställa som man inte får gå förbi om jag förstått det rätt.”

Enligt arbetsavtalslagen ska en person som sagts upp av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker återanställas ifall arbetsgivaren gör en nyrekrytering inom en viss tid. Pehrman hänvisar till styrelsen på frågan om SLC väntar med en eventuell nyrekrytering för att man inte vill återanställa Colliander-Nyman.

Journalistförbundets jurist Tytti Oras säger att det vid uppsägningar som sker på grund av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker är relevant att fråga ifall arbetet minskat väsentligt och varaktigt.

”En viktig fråga är också om arbetsgivaren vill få uppsägningen att se ut på ett visst sätt trots att det är personliga orsaker som ligger bakom.”

ARBETET MED ARTIKELN HAR dragit ut flera månader. Sommar har blivit höst. Nina Colliander-Nyman säger att chocken över uppsägningen har lagt sig. Hon är fortfarande besviken över hur ärendet hanterades av arbetsgivaren men hon ser framåt. I mitten av oktober når hon en förlikning med SLC. Varken hon eller arbetsgivaren får kommentera den. För den uppsagda juristen Mikaela Strömbergs del fortsätter processen. Förhandlingar om en eventuell förlikning pågår.

Om parterna inte når ett resultat kan ärendet behandlas i tingsrätten.

Artikeln baserar sig på intervjuer med 20 nuvarande och tidigare anställda vid SLC samt med frilansar som jobbar eller jobbat för LF. Skriftligt material är från Helsingfors tingsrätt, Regionförvaltningsverket, Helsingfors polisinskrivning samt från Euroclear Finland. På Journalistens webbplats finns ytterligare material i anknytning till artikeln.

Landsbygdens Folk

- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund r.f. (SLC) är en intresseorganisation som bevakar jordbrukares och skogsägares intressen.
- Landsbygdens Folk (LF) är SLC:s medlemstidning med en upplaga på 6 800 exemplar.
- SLC har 14 medarbetare, av vilka fem jobbar på LF.

SLC:s ordförande om illamåendet på arbetsplatsen: "Jag är som ett frågetecken"

SLC:s styrelseordförande **Mats Nylund** säger att föreningen var tvingad att säga upp personal på grund av ekonomiska orsaker. Han säger också att tidningen är den överlägset viktigaste informationskanalen till medlemmarna.

"Det är ju inte så att vi upplever att vi inte satsar på vår tidning. Den är jättebra, rentav unik, men den är också jättedyr."

Tidigare och nuvarande anställda har för *Journalisten* berättat om mobbning och trakasserier, bland annat om en anställd som blivit trakasserad i årtal.

Vad har ledningen gjort för att åtgärda det?

"Det enda fall jag känner till har skett under 2020 och det har skötts av verksamhetsledaren. Det (fallet) finns med i stämningsansökan och jag upplever inte att det skett mobbning där."

Enligt källorna finns också ett annat fall...

"Nu är jag som ett frågetecken för jag har inga sådana rapporter. Det där kan jag inte ta ställning till."

Hur känner du när jag berättar om det de anställda berättat?

"Det är inte acceptabelt. Arbetsgivarens ansvar är att se till att alla arbetstagare mår bra på sin arbetsplats. Inte är jag utan ansvar över allt det du talar om. Jag är ytterst ansvarig för den här arbetsplatsen men den som är personalförman är verksamhetsledaren."

År 2020, strax efter att coronapandemin bröt ut lät SLC göra en stor organisationsutredning under ledning av konsulten **Jens Berg**. Tidningsredaktionen omfattades inte av utredningen. Nylund säger att utredningen inte lyfte fram illamående bland personalen men nog kritik mot ledarskapet.

"Det är ju kritik mot mig, inte är jag dummare än att jag förstår det."

När uppsägningen av **Nina Colliander-Nyman** i fjol var ett faktum var överraskningen stor på LF:s redaktion. Ingen, förutom chefredaktören, hade förutsett de stora sparkraven från SLC:s styrelse. Ledningen hade inte heller diskuterat alternativa sätt att spara tillsammans med personalen. Inte trots att det i SLC:s personalhandbok finns en rekommendation om att samarbetsförhandlingar ska föras. Personalhandboken (uppdaterad 20.2.2019) är ett 23 sidor långt dokument med detaljerade anvisningar om arbetsgivarens och arbetstagarens skyldigheter.

Nylund säger att samarbetsförhandlingar inte fördes eftersom SLC har färre än 20 anställda.

Men varför följde ni inte rekommendationen i den egna personalhandboken?

"Det där är ju copy-pejstat från journalisternas avtal."

Nylund inleder ett långt resonemang om hur han och verksamhetsledaren sommaren 2020 fick beskedet att de skulle anpassa verksamheten till lägre intäkter. Om hur coronapandemin påverkade intäkterna från placeringsverksamheten och om hur tidningens kostnader skenat iväg fram till 2018. Han berättar om hur jordbrukarnas inkomster rasat och att man därför inte kan höja medlemsavgifterna.

Men varför finns rekommendationen i personalhandboken om ni inte följer den?

"Nå, nu ställer du en fråga jag inte kan svara på rakt ut helt enkelt."

Finns det annat i personalhandboken ni inte följer?

"Det borde inte finnas något i personalhandboken som vi inte följer. Jag betonar att vi har anlitat juridisk expertis (inför uppsägningen). Vår uppfattning är att vi har följt lagparagraf och kollektivavtal till punkt och pricka."

På frågan om varför ingen ny redaktör anställdes efter att **Andrea Bergman** sade upp sig i somras svarar Mats Nylund att de ekonomiska svårigheterna fortsatt.

"Tidningen har redan nu sparat 83 000 euro i lönekostnader jämfört med samma tidpunkt i fjol men styrelsen kommer att se hur 2021 utfaller innan man fattar beslut om nyanställningar."

Är det rimligt att tidningen nu ges ut av bara tre anställda?

"Som förläggare har vi inte ställt krav på hur många sidor tidningen ska ha och vi har inte satt något lock på att det här får ni inte köpa in. Vi har ett tak på hur stor förlusten får vara (max 500 000 euro). Vi vet att arbetsbördan är stor men deras ansvar är också jättestort."

Att närmare granska SLC:s ekonomi är svårt eftersom föreningen vare sig ger ut bokslut eller uppgifter om sin förmögenhet. *Journalisten* har ändå fått tillgång till budgetförslaget för 2021. Enligt förslaget stiger SLC:s totala kostnader med 154 500 euro år 2021 jämfört med året innan.

Varför ökar SLC:s utgifter trots att sparkraven var så stora att två personer sades upp?

"Det här borde jag ju kunna svara på som rinnande vatten för jag har ju presenterat den här (budgeten) för fullmäktige. Jag reder ut det här. Naturligtvis finns det en förklaring", säger Nylund.

Dagen efter ringer Nylund upp och förklarar siffrorna. De högre utgifterna 2021 beror på att SLC räknat med att ordna sin kongress, vilken hålls vart tredje år.

Intervjun med Nylund görs onsdagen 13 oktober. Samma dag når SLC och Nina Colliander-Nyman en överenskommelse. Måndagen som följer, den 18 oktober, får SLC:s förtroendevalda ett e-brev från Nylund. Han berättar att tidningen *Journalisten* jobbar med en artikel om SLC och att artikeln bland annat tar upp frågor om arbetsklimat och mobbning.

"En del av det vi fått frågor om är sådant som vi känt till sedan tidigare och har försökt reda upp. En del är sådant, som sannolikt utmynnat från de uppsagdas ilska och besvikelse, vilket är helt förståeligt..."

Enligt brevet ska SLC nu "kartlägga situationen, identifiera om det finns problem och se vad föreningen kan göra för att reda upp läget".

Några dagar senare ger verksamhetsledaren **Jonas Laxåback** en intervju. Han säger att stämningen på SLC är "ganska bra" men lyfter fram att han och de andra jobbat på distans sedan mitten av mars 2020.

"Jag vet att det förekommit lite osaklig behandling i något skede och de fall när det skett har vi från arbetsgivarhåll tagit itu med det så snabbt som möjligt. Som arbetsgivare har vi alltid tagit de här sakerna på högsta allvar."

Enligt Laxåback känner arbetsgivaren inte till att det på SLC skulle förekomma mobbning just nu.

"Vi har haft återkommande personalmöten per teams och vi tog upp den här saken till diskussion på måndagsmötet. För tillfället har vi inte fått besked om att vi har mobbning på SLC." ●

Lina Laurent

Isi on kapteeni Punaparta,
merten kauhu.

Paras ilo on näissä
hetkissä!

**Hymyile,
olet Turvassa.**

Elä rohkeasti tässä ja nyt – parasta turvaa läheisillesi on oma henkivakuutuksesi

Koe kaikki elämän värit ja elä rohkeasti omannäköistäsi elämää.
Arjessa on helpompi huomata syyt hymyyn, kun
sinulle rakkaat ihmiset on turvattu.

Henkivakuutuksella autat perhettäsi pärjäämään
taloudellisesti, jos jonain päivänä äkillisesti menehdyt.
Esimerkiksi asuntolainan ja muiden kulujen ei tarvitse kaatua
kokonaan puolison niskaan, ja autat perhettäsi jatkamaan
elämäänsä ja arkeaan tutuissa puitteissa.

Turvaa rakkaimpasi Turvassa-henkivakuutuksella
osoitteessa turva.fi/henkivakuutus

**Kun välität,
valitse heille parasta –
Turvassa-henkivakuutus!
Eikä muuten maksa paljon.**

Laske vaikka itse!
turva.fi/henkivakuutus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • turva.fi • 01019 5110
Turvassa-henkivakuutuksen myöntää LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö

Då allt och inget är viktigt

I mitten av oktober kunde man som nyhetskonsument ha fått för sig att pandemin var under kontroll, att regeringen fattat tillräckliga miljöpolitiska beslut, att barn och ungas psykiska välmående inte längre var en källa till oro och att vårdköerna inte var oacceptabelt långa.

Hur annars skulle man förklara ett så enormt fokus på statsministerns privatliv: på vem hon bjuder på fest och på anonyma källors oro för hur hon förändrats som person?

Den typen av journalistisk bevakning tyder väl ändå på att de riktiga problemen inte längre är akuta?

Okej, kanske var det motiverat att *Iltalehti* (22.10.) granskade vem som betalar för trakteringen då **Sanna Marin** ordnar privata fester på Villa Bjälbo (svar: hon själv) och om säkerhetsprotokoll följs (svar: ja).

Och, visst, SDP:s interna diskussion om Marin kan beskrivas som relevant – även om Yles (21.10.) formuleringar kring hur många sossars subjektiva åsikter som det egentligen handlade om var rätt så glidande. Var det "många", "en del" eller "somliga"?

Jag är också medveten om att statsministern i viss grad är offentlig med sitt privatliv. Att hon på Instagram (23.10.) indirekt uppmanade "boomers" att ha is i magen visar att ämbetets kommunikation utåt har förändrats.

Men det här fråntar inte redaktionerna ansvaret för att avväga var gränsen för hennes privatliv går. Och varje statusuppdatering kan inte vara en nyhet.

PROBLEMET SOM EN DYLIK BEVAKNING avslöjar har mera med hela medie-ekosystemet att göra än med en enskild redaktions journalistiska val.

De flesta håller säkert med om att pandemin och klimatkrisen är viktigare än Sanna Marins privatliv och definitionen av "boomer". Men lika troligt är, att rubriker om de senare lockar fler läsare än nyheter om varför våra politiker måste göra mera för klimatet.

Journalisternas ansvar är ändå centralt, för i det ingår ett kuraterande uppdrag.

Perspektiven plattas till av det ständiga nyhetsflödet och av nyhetssajternas prioriteringar och rubriksättningslogik. Sociala mediers algoritmer och nyhetskonsumenternas egna val har samma tillplattande effekt. Stora frågor förminsas och små blåses upp. De små frågorna blir samtalsämnen och därmed legitimt nyhetsstoff för nyhetsredaktioner som haft del i att göra diskussioner av ringa betydelse till ammunition i ett polariserat debattklimat.

När allt är lika viktigt är inget viktigt. Den här utvecklingen är inte bra för någon, varken för medborgarna, medierna eller politikerna.

Journalisternas ansvar är ändå centralt, för i det ingår ett kuraterande uppdrag. Uppdraget innebär att skilja den politiska performansen från sakfrågorna. Journalister har en skyldighet att kalla performansen för vad den är. De ska inte vara med och skapa den.

Dan Lolax ● Twitter: @danlolax
Skribenten är chefredaktör på Kommuntorget.

FÖRE DEADLINE

SPT:s över 300 000 euro stora minoritetsstöd flyter fritt

En betydande del av nyhetsbyrån SPT:s ekonomi har bestått av det minoritetsstöd som Kultur- och undervisningsministeriet årligen beviljat. I maj uppgick stödet till 375 000 euro. Jämförelsevis fick exempelvis Förlags Ab Sydvästkusten 78 000 euro för *Åbo Underrättelsers* utgivningskostnader och Tigern rf 20 000 euro för att ge ut tidningen *Ny Tid*.

"Den här nedläggningen betyder ganska mycket med tanke på att nyhetsproduktion nämns i lagstiftningen. Tidigare fick FNB de här summorna, därefter SPT. Finns det ingen som producerar nyheter på svenska måste vi dela ut det åt andra", säger regeringsråd **Satu Paasilehto**.

Enligt henne har styrelseordförande **Tom Simola** uppgett att man använder den beviljade summan innan nyhetsbyrån läggs ner. Likvidationen sköts av en utomstående likvidator, **Christel Finne** på bolaget Fondia, och processen beräknas ta sex månader. Nyhetsbyråns verksamhet slutar ändå vid årsskiftet.

Ministeriets pengar måste, påpekar Paasilehto, användas till det ändamål de ansökt om, det vill säga nyhetsproduktion, inte till att betala likvidator eller andra utgifter som hänför sig till nedläggningen.

"Kan man inte använda pengarna inom utsatt tid så måste den oanvända summan betalas tillbaka."

Paasilehto har längs med åren varit medveten om att SPT haft problem.

"Men beskedet om att nyhetsbyrån läggs ner var nog en chock."

Samma gällde redaktionen, där man enligt huvudförtroendemannen **Mikael Sjövall** fortfarande väntar på besked om åtgärder för de journalister som får sparken.

"Än så länge har SPT:s ledning och likvidatorn hänvisat till varandra och vi har inte fått några konkreta svar. Vi har frågat om anpassningsprogram och andra lösningar, men hittills bara fått svaret att vi ska söka oss till TE-byråerna."

Jeanette Björkqvist

Läs mer om Nyhetsbyrån SPT:s nedläggning på Journalistens webbplats.

FOKUS

Toimittaja Saku Schildt kirjoittaa, puhuu ja elää nyrkkeilystä

Manu Haapalainen, teksti • Satu Kemppainen, kuva

Verkkotuottaja-toimittaja **Saku Schildtin** päivätyö on musiikkilehti *Soundissa*, mutta hänellä on toinenkin intohimo. Parikymmentä vuotta nyrkkeilyä harrastanut Schildt julkaisi tänä syksynä yhdessä valokuvaajien **Sami Lommin** ja **Jussi Talvitien** kanssa lajistaan tietokirjan *Tuhamen ja yhden iskun tarinat*. Siinä pääsevät ääneen suomalaiset nyrkkeilyihmiset junioreista valmentajiin ja ammattilaisuippuihin.

”Halusimme saada samoihin kansiin koko kotimaisen nyrkkeilyn skaalan”, Schildt sanoo.

”Saleilla on hyvin monitaustaista porukkaa ja kirjavia ihmiskohtaloita.”

Schildt tekee myös nettiin keskusteluohjelmaa *Ringside Studio* yhdessä valmentaja **Pekka Mäen** kanssa. Siinä analysoidaan otteluita Suomesta ja maailmalta.

”Aloin muutama vuosi sitten valjastaa toimittajantaitojani myös nyrkkeilyyn, koska Suomessa ei ole liian montaa toimittajaa, joilla olisi oman lajitaustan kautta sisäpiirin tietoa”, Schildt sanoo.

”Nyrkkeilyn maailmaan tuntuu palaavan aina uudestaan, kun siihen kerran hurahtaa. Laji on niin intensiivinen.” ●

Saku Schildt hoitaa myös ammattinyrkkeilytapahtumien tiedotusta. Lokakuun lopussa hän haastatteli ammattinyrkkeilijä Edis Tatlia. Tekeillä oli videopäiväkirja, jossa Tatli kertoo valmistautumisestaan joulukuiseen EM-titteliotteluunsa.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja.

Nimivirhe tapahtuu usein jo keksijän päässä

Erisnimet kirjoitetaan isolla alkukirjaimella. Tämä sääntö pätee luultavasti kaikissa latinalaisin aakkosin kirjoitettavissa kielissä, mutta kovin heikosti sitä välillä noudatetaan. Lisäksi nimen haltija ei välttämättä halua myöntää, että itse nimi saat-
taa jättää toivomisen varaa.

Pari eri lehdissä työskentelevää toimittajaa kertoi hiljattain, että MTV:n edustaja oli vaatinut heitä korjaamaan lehtiensä tv-osastolta ”virheen” ja käyttämään yhtiön valitsemaa muotoa ”mtv-palvelu”. Toisessa lehdessä oli päädytty muotoon *MTV-palvelu*, toisessa eräänlaiseen kompromissiin *Mtv-palvelu*.

Tapaus ei suinkaan ole ainoa laatuaan vaan kertoo pitkäaikaisesta ilmiöstä: graafisten suunnittelijoiden tekemät ratkaisut yhtiöiden ja tuotteiden logoissa valuvat monesti sellaisenaan myös teksteihin, joissa olisi suotavaa noudattaa normaaleja oikeinkirjoitussääntöjä. Tämä voi aiheuttaa hämmennystä toimittajissakin. Eräs

kollega kysyi äskettäin, miten kohdellaan nimiä, jotka esiintyvät usein muodossa ”adidas” ja ”discovery”. Varsin yleistä on nähdä esimerkiksi *Twitterin* alkukirjain pienenä.

Nimiä koskevat valitukset eivät liity pelkkään oikeinkirjoitukseen. Eräessä tuoreessa tapauksessa Aalto-yliopisto ei ollut mielissään ilmaisusta *Aalto-yliopiston kampus Töölössä* – olisi kuulemma pitänyt kirjoittaa *Aalto Töölö* tai *Aalto-yliopisto Töölö*. Jos viittauksen selventäminen kuvailulla on kiellettyä, minunkin pitäisi kai ärsyntyä aina kun joku lisää nimeni yhteyteen sanan *toimittaja*.

Yritysten ja tuotteiden nimet eivät ole erillinen osa todellisuutta, vaan niitäkin ympäröivät yleiskielen säännöt ja selkeän tiedonvälityksen tarpeet. Toimittajien ei tarvitse soveltaa huonoja käytäntöjä. Yritysten taas kannattaisi muistaa, että jo valmiiksi toimivista nimistä ei yleensä tarvitse soitella perään.

TUTKITTUA

Journalistit luottavat talouspoliittisiin tutkimuslaitoksiin

Talouden ja politiikan toimittajat luottavat tutkimuslaitosten ja valtionhallinnon instituutioiden asiantuntemukseen.

Tämä selviää viestinnän tutkija **Timo Harjuniemen** uudesta tutkimuksesta *Talouden asiantuntijoiden uskottavuuden hierarkia suomalaisten talous- ja politiikan toimittajien silmin*. Tutkimuksen julkaisi *Media & viestintä* -lehti.

Julkaisu on jatkoa Harjuniemen aiemmalle tutkimukselle, josta *Journalisti* kirjoitti viime tammikuussa. Silloin tutkija oli havainnut, että toimittajat pitävät suomalaista talouspolitiikan keskustelua liian yksiaikaisena. Samat asiantuntijat kiertävät jutusta toiseen.

Uudessa tutkimuksessa Harjuniemi tarkentaa analyysiaan talouspolitiikan asiantuntijuudesta. Pienehkön kysely- ja haastatteluaineistonsa pohjalta hän arvioi, millaisiin asiantuntijoihin talouden ja politiikan journalistit luottavat.

Tutkimuksessa selviää, että toimittajat asettavat talouspolitiikan asiantuntijat uskotta-

vuusjärjestykseen. Huipulla ovat puolueettomina pidetyt asiantuntijaorganisaatiot, kuten tutkimuslaitokset ja valtionhallinnon instituutiot. Esimerkiksi Suomen Pankkia ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlaa pidetään hyvinä tietolähteinä. Myös yliopistoissa työskenteleisiin ekonomisteihin luotetaan.

Uskottavimmat toimijat pääsevät ohjaamaan journalismin agenda. Silti toimittajat ovat kriittisiä myös luotetuimpia lähteitään kohtaan. He ajattelevat, että talouspoliittisessa keskustelussa asiantuntijuutta ja politiikkaa ei voi erottaa toisistaan. Kukaan ei ole täysin objektiivinen. Esimerkiksi Etlan luotetaan tuottavan hyvää tietoa, mutta samalla toimittajat pitävät silmällä sen kytköksiä elinkeinoelämään.

Hierarkian keskiluokkaa ovat pankit ja työmarkkinajärjestöt. Toimittajat arvostavat niiden tuottamaa tietoa, mutta ovat hieman varuillaan. Erään aiemman tutkimuksen perusteella pankkiekonomistit pitävät itseään puolueetto-

mina. Heidän itseymmärryksensä on siis ristiriidassa toimittajien käsitysten kanssa.

Osaa talouspolitiikan organisaatioista pidetään erityisen puolueellisina. Esimerkiksi markkinaliberaali ajatushautomo Eva ei nauti toimittajakunnassa vastaavaa luottamusta kuin tutkimuslaitokset ja pankit. Kaikkein vähiten toimittajat luottavat yrityksiin ja niiden johtohenkilöihin.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: JOEL MAISALMI

Jussi Orell, 44, on valittu *Turun Sanomien* vastaavaksi päätoimittajaksi. Hän aloittaa tehtäväänsä ensi vuoden alussa. Orell siirtyy tehtävään Lännen Median uutispäällikön tehtävästä. Hän työskennellyt aiemmin *Turun Sanomissa* muun muassa toimittajana ja uutispäällikkönä. Orell on syntyperäinen turkulainen. *Turun Sanomien* nykyinen päätoimittaja **Kari Vainio** jää eläkkeelle.

Turun Sanomiin palaava Jussi Orell on keskustelevala pomo, muttei tuuliviiri

Miksi halusit palata Turun Sanomiin?

Se on luonteva paikka minulle taustani ja työkokemukseni takia. Tällaisia tulee harvoin tarjolle.

Mitä oppeja viet mukanasi Lännen Mediasta?

Lännen Mediassa on monen kokoisia ja näköisiä osakaslehtiä. Pysin viemään mukani parhaita käytäntöjä, joita olen eri puolilta omaksunut.

Olit Lännen Median kantava voima. Tilaatko sieltä edelleen jutun nyt, kun et ole niitä enää itse tekemässä?

Yhteistyö jatkuu ihan normaalisti. Ei sota yhtä miestä kaipaa. Lännen Mediaan löytyy varmasti osaava tekijä tilalle.

Mikä muuttuu Turun Sanomien sisällöissä?

Linjanvetojen aika on sitten, kun tehtävä alkaa. Digitekemisen kehittäminen jatkuu. Se on haaste, jonka kanssa jokainen lehti kamppailee. Kahden rintaman sotaahan tässä käydään: Täytyy hakea uusia tilaajia, ja se tapahtuu etupäässä verkon kautta. Toisaalta on pidettävä kiinni niistä, jotka jo nyt maksavat palkkamme – lukevat he sitten printtiä tai digiä.

TS on yhä broadsheet. Mistä se johtuu?

En osaa tarkasti sanoa, millaisia keskustelua aiheesta on viime vuosina käyty, koska olen ollut yhteistoimituksen palveluksessa. Varmasti *Turun Sanomissa* keskustellaan printtiformaatista, eikä se ole harkinnan ulkopuolella. En kuitenkaan tiedä, onko se isoin kysymys. Pitää mennä sisältö edellä.

Millainen pomo olet?

Haluan olla keskustelevala, en kuitenkaan

tuuliviiri. Sellainen, joka pystyy tekemään perusteltuja päätöksiä. Johdonmukainen ja oikeudenmukainen.

TS:n omistaja on kutistanut toimitusta vuodesta toiseen. Mitä tapahtuu seuraavaksi?

Varmasti jokainen toimituksessa työskentelevä toivoo, että olisi mahdollisimmat hyvät resurssit tehdä asioita, joita katsomme journalistisesti tärkeiksi. Uskon, että myös kustantaja näkee asian tärkeänä.

Mikä on reseptisi tilaajamäärän kasvuun?

Kiinnostava, lukijoille oleellinen sisältö. Tämä on raakaa peliä: Jos sisältö kiinnostaa ja se tarjoillaan ja markkinoidaan oikein, tilaajia on. Jos niissä epäonnistutaan, tilaajia on vähemmän. Painopiste on maakunnan ja Turun asioissa, mutta kyllä lukijoita kiinnostavat myös valtakunnanpolitiikka ja globaalit aiheet. Näitä pitää olla sopivassa suhteessa.

Mikä on parasta turkulaisissa ja Turussa?

Toiset turkulaiset. He ovat huomattavasti mainettaan parempia ja mukavia ihmisiä. Turku on aina ollut portti Eurooppaan. Lievästä sisäänpäinlämpiävyydestä huolimatta olemme avoimia kansainvälisille vaikutteille.

Kuka tai ketkä ovat ammatilliset esikuvasi?

Haluan nostaa hyvää perustyötä tekeviä toimittajia. Heistä puhutaan aivan liian vähän. Välillä pitää antaa kunniaa niille, jotka eivät pidä itsestään meteliä, mutta tekevät jumalattoman hyvää työtä päivästä toiseen.

Marja Honkonen

Baarimikko kielenhuoltajana

Olin talvella 1986 valokuvaajan kanssa työmatkalla Lontoossa. Tapasimme pubissa englantilaisen miehen, joka kertoi työskentelevänsä legendaarisessa Salhojankadun Pubissa Tampereella.

Illan päätteeksi kaveri lauloi kadulla kovasti vanhan ajan mikrofonia muistuttaneeseen pysäköintimittariin *Strangers In The Night*.

Pari kuukautta myöhemmin sain vinkin Loviisassa asuvasta **Ritva Risusta**, joka oli 1960-luvun alussa toiminut lastenhoitajana majuri **Ronald Fergusonin** perheessä Ascotissa. Prinssi **Andrew'n** tuore kihlattu **Sarah Ferguson** eli "Fergie" oli majurin tytär.

Kävin haastattelemassa Risua ja sain käyttööni myös hänen hienot albumikuvansa Fergusonin perheestä.

Juttu meni *Ilta-Sanomissa* etusivulle. Samana iltana *IS:n* uutispäällikkö soitti ja kysyi, saako kotinumeroni antaa *Daily Mailin* toimittajalle. Annoin luvan.

Tovin kuluttua Lontoosta tuli puhelu. Toimittaja kertoi, että *Daily Mail* haluaisi käyttää samaa juttua. Minun pitäisi vain kääntää teksti englanniksi. Aikaa oli noin puolitoista tuntia.

Halusin tarkistuttaa käännökseni kieliasun jollakin minua paremmin englantia osaavalla. Tällaisen henkilön löytäminen osoittautui hankalaksi.

Sinatraa laulanut pubituttavuus välähti mieleeni. Soitin Salhojankadun Pubiin, ja sama kaveri vastasi puhelimeen. Hän muisti minut ja suostui kuuntelemaan käännökseni *IS:n* jutusta kaiken puheensorinan, lasien kilinän ja musiikin säestyksellä.

Muutaman korjauksen jälkeen teksti oli valmis soitettavaksi Lontooseen. Juttu oli seuraavana päivänä lehden kannessa. Eipä ole tullut tehtyä sen jälkeen lööppijuttuja *Daily Mailiin*.

Timo Sihvo

Kirjoittaja on edelleen iltaapäivälehdelle työskentelevä freelancetoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Journalistiliiton juristi Tytti Oras muistuttaa, että päätoimittajan erityinen vastuu on aikanaan luotu osin vastapainoksi anonyymille julkaisemiselle. "Jos vastuullisia henkilöitä löytyy useita, he kaikki vastaavat omalta osaltaan."

Laki sanan- vapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä

- **12 § Rikoksen tekijän ja osallisen vastuu**
Yleisön saataville toimitetun viestin sisältöön perustuvasta rikoksesta vastaa se, jota rikoslain (39/1889) mukaan on pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.
- **13 § Päätoimittajarikkomus**
Jos vastaava toimittaja tahallaan tai huolimattomuudesta olennaisesti laiminlyö toimitustyön johtamis- ja valvontavelvollisuutensa - - - hänet on tuomittava - - - päätoimittajarikkomuksesta sakkoon.

"VANKEUDEN UHKA JOHTAA HELPOSTI ITSESENSUURIIN"

Manu Marttinen, teksti • Heli Saarela, kuva

Journalistiliiton juristi **Tytti Oras** pitää *Helsingin Sanomien* toimittajien saamia rikossyytteitä poikkeuksellisen vakavina. *HS:n* kahta toimittajaa ja heidän esihenkilöään syytetään turvallisuussalaisuuden paljastamisesta ja turvallisuussalaisuuden paljastamisen yrityksestä. Syytteet liittyvät joulukuussa 2017 *Helsingin Sanomissa* julkaistun artikkelin puolustusvoimien viestikookeskuksen toiminnasta.

Rikoslain mukaan turvallisuussalaisuuden paljastamisesta voi saada jopa neljä vuotta vankeutta. "Vankeusrangaistuksen uhka voi helposti johtaa itsesensuuriin, ja siten vaarantaa yleisön oikeuden saada tietoa", Oras sanoo.

Oraksen mukaan asiaan liittyvä lainsäädännös on vanha.

"Sitä ei ole juurikaan pohdittu esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen nykyisen käytän-

nön valossa. Suomen säännös on myös tiukempi kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa."

HELSINGIN SANOMIEN päätoimittaja **Kaius Niemi** sanoo, että tapauksessa ei ole kyse vain juridisesta asiasta.

"Tämä on mitä suurimmassa määrin hyvin emotionaalinen ja myös ammatillinen asia. Luulen, että syytteiden nostamisen jälkeen koko suomalainen mediakenttä noin laajemminkin alkaa ymmärtää, kuinka vakavasta asiasta tässä on kysymys."

Niemi ihmettelee, miksi syyttäjä nosti syytteet rivitoimittajia ja keskiportaalan esihenkilöä vastaan ja jätti hänet syytteiden ulkopuolelle.

"Lähtökohtaisesti päätoimittaja on vastuussa kaikesta julkaistusta oikeudellisesti enkä minä ollut missään vaiheessa luopunut päätoimittajan vastuusta. Minulle kuuluu vastuu siitä, mitä on julkaistu. On ilmeistä, ettei yksikään toimittaja

julkaise mitään tällaista ja turvallisuussalaisuuden paljastaminen on julkaisutoimintaa. Meillä toimittajat tekevät työtään, eivät he julkaise tai yritä julkaista, vaan se vastuu on muualla", Niemi sanoo.

Tytti Oras toteaa, että vaikka media-alalla on pitkään korostettu päätoimittajan sisällöllistä vastuuta, tuomioita on annettu myös juttuja tehneille toimittajille. Viestikookeskus-tapausta vastaavasta rikosasiasta ei ole ennakkotapausta, mutta Oras muistuttaa, että lain mukaan jutun tekijäkin on rikosoikeudellisessa vastuussa jutun sisällöstä.

"Jokainen on aina vastuussa omista teoistaan oli hän sitten toimittaja, julkaisupäätöksen tekijä tai päätoimittaja. Päätoimittaja ei siis kannakka rikosoikeudellista vastuuta toimittajan puolesta. Sen sijaan he molemmat voivat saada tuomion, mikäli ovat molemmat osallistuneet rikoksen tekemiseen esimerkiksi toinen kirjoittajana ja toinen julkaisupäätöksen tekijänä", Oras sanoo. ●

KUN SIENESTÄMINEN ON LIIAN ARKA AIHE

Syksyisenä uutispäivänä valkovenäläinen toimittaja, kutsutaan häntä vaikka **Alekseiksi**, ajatteli tehdä paikallistelevisioon tavanomaisen jutun. Valkovenäläiset ovat kovia sienestäjiä, joten retki sienimetsään kuulosti hyvältä idealta. Sienestämisessä ei ainakaan ole mitään poliittista, Aleksei järkeili.

Kollegojen jatkuvat pidätykset, laitteiden takavarikot, journalistiyhdistysten lakkauttamiset ja suoranainen väkivalta olivat tehneet työstä hyvin vaikeaa.

Valitettavasti Aleksei erehtyi. Sienestäjätäkään eivät uskaltaneet puhua. Valko-Venäjän alue on pahinta Tšernobylin 35 vuoden takaisen ydinvoimalaonnettomuuden laskeuma-alue. Sienestäjät eivät halunneet puhua peloista, joita sienestämiseen liittyy.

Valko-Venäjällä lähes mikä tahansa voi johtaa pidätykseen ja epäilyksiin. Kesällä 2021 valkovenäläinen nainen pidätettiin vääränväristen sukkien käyttämisestä. Punavalkoiset sukat muistuttivat kielletystä Valko-Venäjän kansantasavallan lipusta, joka on protestien symboli.

Elämä Euroopan pahimmassa diktatuurissa on vaikeutunut vuodessa liki mahdottomaksi. Elokuun 2020 väärännettyjen vaalien jälkeen vainoharhainen presidentti **Aljaksandr Lukašenka** aloitti itsenäisen median ja kansalaistoiminnan järjestäytyneen alasajon.

Huonoja uutisia on riittänyt. Nobel-palkitun kirjailijan **Svetlana Aleksijevitšin** puheenjohtama Valko-Venäjän kirjailijoiden sananvapausjärjestö PEN samoin kuin toimittajien ammattiliitto BAJ

on lakkautettu. Poliisit ratsaavat mediataloja ja jopa koteja, nettisivuja blokataan ja toimittajia suljetaan vankiloihin. Valtion painotalot eivät paina itsenäisiä sanomalehtiä.

Toimittajia on myös kidutettu. Valko-Venäjän Journalistiliiton sivulla kerrotaan olosuhteista pidätyskeskuksissa. Nälkiinnyttäminen, valojen päällä pitäminen, kylmyys, loiset ja epähygieniat kuuluvat Valko-Venäjän hallinnon keinovalikoimaan.

Aleksein kollegoista suuri osa on paennut Liettuun, Puolaan tai Ukrainaan. Aleksei on Valko-Venäjällä, koska hänellä on vielä työtä. Moni maasta paennut toimittaja ei ole pystynyt jatkamaan ammatissaan.

Länsimaiselle kollegalle tilanne kuulostaa epätoivoiselta. Yhteydenpito toimittajiin voi olla vaarallista valkovenäläisille journalisteille.

Mitä kollegat muissa maissa sitten voisivat tehdä? Valkovenäläiset toimittajat itse kokevat, että tärkeintä heille on tietää, että joku seuraa tilannetta.

"Pysytään yhdessä ja puhutaan totta", pyysi Valko-Venäjän Journalistiliiton puheenjohtaja **Andrei Bastunets** puhuessaan verkon välityksellä Euroopan Journalistiliiton EFJ:n vuosikokouksessa lokakuussa.

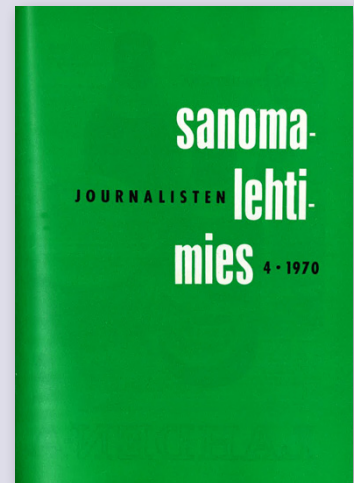
"Se on meille erityisen tärkeää."

Aleksei jaksaa, koska tietää, että Lukašenkan hallinto kaatuu. Kukaan ei toki tiedä, milloin.

Sillä aikaa Aleksei yrittää keksiä aiheita, joista vielä voisi tehdä juttua. Sienestyskausikin alkaa olla ohi. ●

Salla Nazarenko ●

Kirjoittaja on Journalistiliiton kansainvälisten asioiden asiantuntija.

Sanomalehtimiehen numerossa 4/1970 julkaistussa artikkelissa muistutettiin myös, ettei nimimerkillä kirjoittavaa toimittajaa saa paljastaa.

Toimittajan nimeä ei saa julkaista ilman lupaa!

Nykyaikaisissa lehdissä on yhä tavallisemmaksi tullut käytäntö, jonka mukaan lehdessä olevat kirjoitukset julkaistaan ilmoittamalla kirjoittajan nimi."

Näin kirjoitti *Sanomalehtimies* vuonna 1970. Tuolloin iso osa lehtien jutuista julkaistiin ilman kirjoittajan nimeä.

Sanomalehtimies kiitteli, että uusi käytäntö on hyvä ja tekijänoikeuslain hengen mukainen. Jos tekijä sen sijaan ei halua liittää nimeään tekstiin, on kieltoa ehdottomasti kunnioitettava.

Lehti siteeraa painovapauslakia: "Jos painaja ilman tekijän lupaa panee painokirjoitukseen tekijän nimen, tuomittakoon sakkoon."

Jutussa painotetaan, että luvan nimen julkaisuun voi antaa ainoastaan tekijä, eikä "toimituspäällikkö tai sihteeri tai joku muu".

Lehti muistuttaa myös, että jos jutussa on mainittu kirjoittajan nimi, on tämä vastuussa mahdollisista tekstin aiheuttamista rikosseuraamuksista. Jos taas teksti on nimetön, maksumieheksi joutuu päätoimittaja.

Teksti on julkaistu *Sanomalehtimiehellä* suomeksi ja ruotsiksi – ilman tekijän nimeä.

Maria Pettersson

Kolmannen polven journalisti

TOIMITTAJA LEENA KYMÄLÄINEN
3.1.1957 KAJAANI – 31.8.2021 KAJAANI

Toimittaja **Leena Kymäläinen**, (os. Kukkonen) kuoli elokuussa nopeasti edenneeseen sairauteen.

Hän teki työuransa pisimmän jakson 1989–2005 politiikan ja pääkirjoitustoimittajana *Kainuun Sanomissa*, jossa hän oli Kukkosten kolmatta journalistipolvea. Hän työskenteli myös *Kalevassa* ja *Aamulehdessä*.

Leena kasvoi yhteiskunnallisesti aktiivisessa kodissa, jossa vieraili aikansa valtakunnallisia ja paikallisia vaikuttajia. Isän, **Otso Kukkonen**, esimerkki vaikutti ammatinvalintaan ja työskentelytapaan. Leena on kertonut, miten isä heti tyttären opittua lukemaan opasti tämän etsimään *Kainuun Sanomista* kirjoitus- tai kielioppivirheitä.

Kymäläinen suoritti toimittajatutkinnon Tampereella ja osallistui täydennyskoulutuksiin myös ulkomailla.

Hän oli pidetty kollega, hyvin verkostoitunut ja teräväsanainen

kirjoittaja. Lukijat odottivat erityisesti hänen nokkelia pakinatyyliä kolumnejaan, joita siteerattiin usein myös muussa mediassa.

Leena rakasti merimatkoja. Toimen vapaa-ajan harrastus oli musiikki. Ennen poismenoaan Leena ehti hankkia kauniin valkoisen flyygelin. Hän näki valokuvat valmiiksi paikalleen kootusta soittimesta, mutta ei päässyt sitä enää kokeilemaan.

Leenaa jäivät syvästi kaipaamaan puoliso **Pekka**, äiti **Helli** sekä tyttäret **Elina** ja **Iita** perheineen.

Pirkko Keskinen

Kirjoittaja on Leena Kymäläisen pitkäaikainen työtoveri.

Mies joka uskalsi onnekseen leikkiä

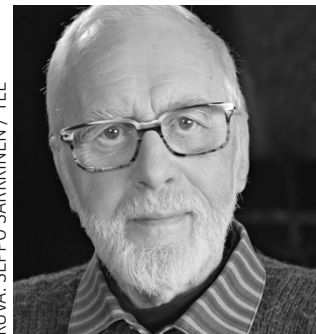
YLEN TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
PERTTI NÄTTILÄ
1.2.1934 VIIPURI – 16.10.2021 PIRKKALA

Televisioveteraani ja toimituspäällikkö **Pertti Nättilä** kuoli sepelvaltimotaudin väsyttämänä Pirkkalan terveyskeskuksessa 87-vuotiaana.

Ylen *Pikku Kakkosen* Ransu-koiran näyttelijänä tunnetuksi tullut Pertti "Pepe" Nättilä aloitti televisiouransa vuonna 1955 Suomen ensimmäisen televisiokanavan Tesvision harrastaja-avustajana. Jo vuonna 1960 Pepe istui suoran lähetysten ohjaimissa, kun ensimmäiset osat sarjasta *Heikki ja Kaija* lähetettiin. Nättilän ideoima ohjelma sai nopeasti suuren suosion.

Kun Yle osti sekä Tesvision että Tamvision vuonna 1964, oli Nättilästä jo tehty päätoiminen ohjelmapäällikkö. 1960-luvulla katsotuimpien ohjelmien joukkoon nousi Nättilän ja **Veijo Pasasen** yhdessä ideoima sarja *Rintamäkeläiset*, jota tehtiin vuosina 1972–1978.

1970-luvulla Ylälle syntyi oma

KUVA: SEPPO SARKKINEN / YLE

Lastenohjelmien toimitus, jonka päälliköksi Nättilä nimitettiin. Siitä alkoi myös *Pikku Kakkosen* syntytarina. Pian lähetysten aloittamisen jälkeen syntyi Nättilän uran tunnetuin hahmo Ransu-koira, jota Nättilä esitti vuosikymmeniä. Hahmon loi nukketaiteilija **Eevaliisa Holma-Kinnunen**.

Nättilä toimi ison toimituksen päällikkönä, mutta muuntui Ransuna ihmiseksi, jota ehkä me kaikki piilottelemme sisuksissamme. Vuosien kuluessa Pepe alkoi muistuttaa Ransua ja Ransussa näkyi myös Pepe.

Pekka Salo

Kirjoittaja oli Pertti Nättilän työtoveri.

Miten rakennettu ympäristö hillitsee ilmastonmuutosta ja suojaa säiden äärioloilta?

Green Building Council Finlandin Asiantuntijapankista löydät haastateltavia, kun aiheenasi on hiilineutraali, energiatehokas, kiertotaloudellinen rakentaminen.

figbc.fi/asiantuntijat

GREEN BUILDING COUNCIL FINLAND

Löydä kauttamme
tutkitun tiedon
asiantuntija juttuusi

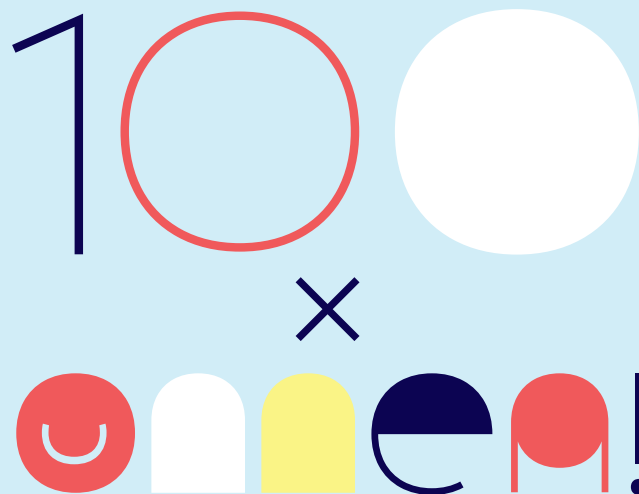
Etsi Xpertti

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja
ammattikorkeakouluja

Tutkitun tiedon
teemavuosi
2021

SUOMEN
AKADEMIA

Jämerästi onnea 100-vuotiaalle
jäsenjärjestöllemme Journalistiliitolle!

Jo vuosisadan ajan Suomen Journalistiliitto on puolustanut journalismia ja sananvapautta sekä edistänyt alan ammattilaisten ja opiskelijoiden asemaa. Ylpeydellä puolustamme teidänkin tekijänoikeuksianne!

Kopioisto

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADDRESS
Siltasaarekatu 16, 00530
Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

TAPAHTUMAT

Keskustelua sateenkaarimedioista Suomessa

Seta ja Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien Liitto Kultti ry järjestävät keskustelutilaisuuden sateenkaarimedioille niiden merkityksestä sateenkaari-ihmisille sekä sateenkaarevasta journalismista. Keskustelemassa *Kehräjä*-mediasta **Lyyra Virtanen**, *Ranneliike.netin* **Sami Mollgren**, *Pilke*-lehden **Kaamos Metsikkö** sekä Suomen *QX:n* **Sami Montell**.

Aika: Ma 22.11. klo 14–16
Paikka: Glo Hotel Artin Disco 302 -sali, Lönnrotinkatu 29, Helsinki
Ilmoittautumiset: Su 14.11. mennessä, seta.fi
Järjestäjät: Seta ry ja Kultti ry

Representation Matters! -klubi

Representation Matters! -klubi tarjoilee cocktailin kriittistä journalistista keskustelua ja upeita esiintyjä r&b-musiikin sekä drag- ja sanataiteen saralta. Klubilla pähkitään journalistisen

median roolia yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Aika: Pe 26.11. klo 19–23
Paikka: Tullikamarin Klubi, Tullikamarin aukio 2, Tampere
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: vikes.fi/osallistu
Järjestäjä: Rare media, Vikes, Journalistiliitto ja yhdenvertaisuusvaltuutettu

HSJ 100+1 -juhla

Helsingin Seudun Journalistit viettää iloista juhlaa 1920-luvun hengessä Helsingin Vanhalla ylioppilastalolla 10. joulukuuta. Nautimme illan aikana myös kolmen ruokalajin illallisen juomineen. Illalliskortit maksavat 25 euroa. Pukeutuminen 1920-luvun tyyliin tai tumma puku.
Aika: Pe 10.12. klo 18–24
Paikka: Vanha ylioppilastalo, Helsinki
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: hsj.fi, 15.11. mennessä
Järjestäjä: Helsingin Seudun Journalistit

RTTL:n syysedustajakokouksen paikka on muuttunut

Radio- ja televisiotoimittajien liiton sääntömääräinen syysedustajakokous 2021 pidetään perjantaina 10.12. klo 17.00 Scandic Simonkentän kokoustiloissa, os. Simonkatu 9, 00100 Helsinki.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja kutsutaan uusia kunniajäseniä.

www.rttl.fi

Hei toimittaja,

tule Lapin Kansaan vahvistamaan pohjoista näkökulmaa!

ETSIMME toimittajaa, jonka työn painopisteenä on **datajournalismi ja visuaalinen kerronta**.

OLET ETSIMÄMME, jos sinulla on hyvä ymmärrys erilaisten datalähteiden journalistisesta arvosta. Hallitset niiden löytämisen, hyödyntämisen ja tietojen keräämisen sekä datan analysoinnin ja journalistisen käsittelyn.

OSAAT kirjoittaa sujuvaa tekstiä, mutta pidät visuaalisen kerronnan keinoja vähintään yhtä arvokkaina. Ajattelet kaiken tekemisen ensi sijassa digitaalisen julkaisemisen näkökulmasta ja mobiilikäyttäjän tarpeet mielessä.

KOODAUSOSAAMINEN katsotaan eduksi tehtävän hoitamiseksi. Työ on tiimityötä, jossa tukenasi on osaava Lapin Kansan toimitus sekä Kaleva Median sovellus- ja sisältökerronnan kehittäjät.

JOS KIINNOSTUIT, lähetä hakemuksesi **30.11. mennessä** osoitteessa rekry.kalevamedia.fi.

LISÄTIEDOT:

Päätoimittaja
Antti Kokkonen
antti.kokkonen@lapinkansa.fi

KALEVAMEDIA

Mitä syvemmällä juuret ovat omassa maassa, sitä kauemmaksi voimme nähdä.

Kaleva • Lapin Kansa • Forum24 • Raahen Seutu • Raahelainen • Pyhäjokiseutu • Rantalakeus • Iijokiseutu • Siikajokilaakso • Koillissanomat • Lounais-Lappi • Uusi Rovaniemi • Kolmiokirja - aikakauslehdet • Oulu247 • Indieplace • Offerilla

Anni Pasanen, 30

- *Helsingin Sanomien Kuukausiliitteen* toimittaja.
- Valmistunut filosofian maisteriksi Jyväskylän yliopistosta 2017, pääaineena journalistiikka.
- Työskennellyt muun muassa *Ylioppilaslehdessä*, *Aamulehdessä* ja *Sunnuntaisuomalaisessa*.

"Kaikki tietävät, että juoksen, joten minun on haluttu juoksevan muissakin jutuissa", Anni Pasanen sanoo. "Vietin erästä juttua varten viikon nunnaluostarissa. Liitepääliikkö Lauri Malkavaara halusi minun juoksevan metsässä etsimässä kadonnutta nunnaa."

Anni Pasanen uppoutui kaikille tuttuun harrastukseen

Toimitussihteeri Johannes Roviomaan valinta

"*Helsingin Sanomien* toimittaja **Anni Pasanen** *Juoksen* on erinomainen feature-jutun taidonnäyte, jossa subjektiivisuus, tieto ja tunne ovat synergiassa. Taitavasti kirjoitettu juttu vyöryi eteeni koko elämän voimalla, ja yllätyin, miten tunteeni pomppivat epätoivosta iloon ja suruun sitä lukiessani. Tuntui välillä, että olisin itse maratonilla, kiroilemassa ojan pohjalla ja endorfiinipäissäni metsässä. Juttu on kuin juoksulenkki, jonka varrelle on ripoteltu yllätyksiä. Niinkin tavallinen asia kuin juokseminen muuttuu samanaikaisesti monimutkaiseksi ja hyvin yksinkertaiseksi."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Manu Haapalainen, teksti ● Sakari Piippo, kuva

Moni lukija ilmeisesti pystyi samaistumaan juttuun tunnetasolla. Siitä tuli enemmän palautetta kuin yhdestäkään aiemmasta tekstistäni. Minut on esimerkiksi tunnistettu lenkkipolulla. Tuntuu hämmäntävältä, kun tuntematon ihminen kutsuu etunimellä", kertoo *Helsingin Sanomien* Kuukausiliitteen toimittaja **Anni Pasanen**.

Kuukausiliitteessä ilmestyi syyskuussa Pasanen juttu hänen omasta harrastuksestaan, juoksemisesta. Pasanen on juossut "aina", ilman sen kummempia tavoitteita tai päämääriä. Featurejutun *Juoksen* idea on kuitenkin tavoitteellinen. Pasanen yrittää olympiajuoksija **Tommy Ekblomin** opein treenata itsensä niin hyvään kuntoon, että onnistuisi alittamaan Kalevan kisojen 10 000 metrin juoksun tulosrajan – ja osallistuisi sitten kympin SM-kilpailuun.

Jutun idea on *Kuukausiliitteen* liitepäällikkö **Lauri Malkavaaran**. Pasanen suhtautui ajatukseen aluksi varauksella.

"Aiheesta on kirjoitettu aika paljon. Mietin, onko minulla uutta tai kiinnostavaa sanottavaa. Kaikkihan harrastavat juoksemista, eikä siinä ole mitään ihmeellistä, se on niin arkinen asia. Mietin myös, mitä juttuprosessi tekee omalle juoksemiselleni, koska se on aina ollut suorittamisen vastakohta. Lisäksi minä-journalismi ei helposti pääse minän ulkopuolelle. Lopputulos voi olla vaivaannuttavaa luettavaa.

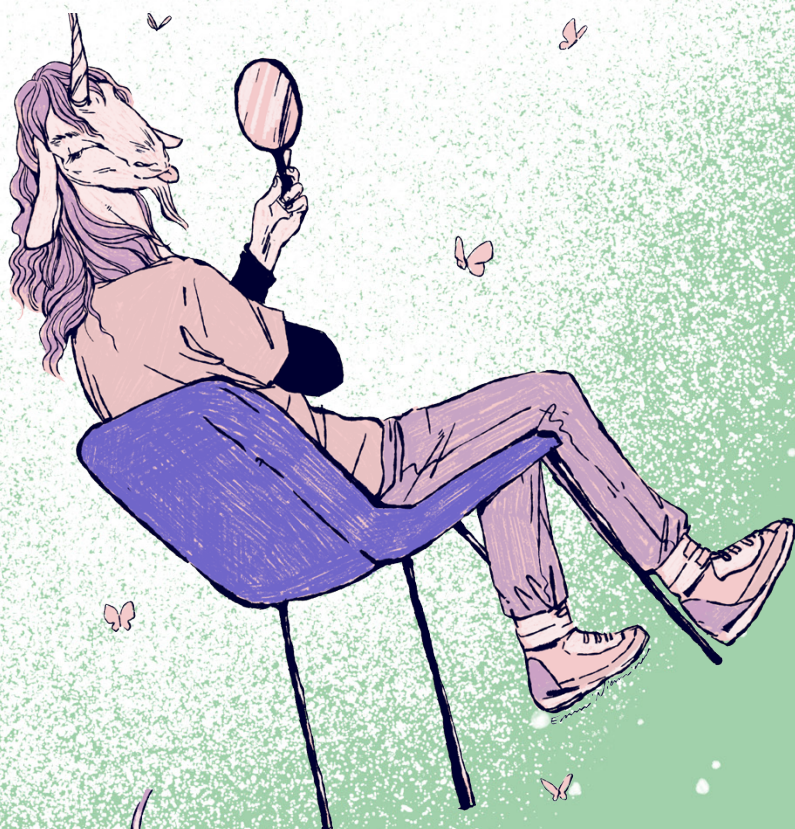
Olin kuitenkin utelias. En tiennyt juoksemisesta mitään, olin aina vain juossut. Tavoitteellinen treenaaminen tuntui hienolta mahdollisuudelta, ja opinkin paljon siitä, miten kannattaa harjoitella, jos haluaa kuntonsa nousevan.

Tarvitsen juoksemista myös kirjoittamiseen. Juostessa asiat jalostuvat ja järjestyvät mielessä hieman samalla tavalla kuin unessa, vaikkei niitä edes ajattelisi keskittyneesti.

Kirjoittaminen oli tavallista helpompaa, koska lähteitä oli tavallista vähemmän. Tärkeimmät niistä olivat ajatukseni ja muistiinpanoni siitä, miltä treenaaminen oli tuntunut. Pitkään juttuun liittyvä kirjoittamisen ahdistus oli pienempää kuin tavallisesti.

Kirjoitan juttuni viime tingassa. Tätä en tehnyt ihan yhdeltä istumalta, mutta sain sen valmiiksi Kalevan kisojen jälkeen, vain pari päivää ennen kuin lehti meni painoon. Juttu ei tuntunut valmistuttuaan erityisen hyvältä. En toisaalta koskaan ole tyytyväinen juuri valmistuneisiin teksteihini.

Juttu kuitenkin vetosi ennen kaikkea juoksemista harrastaviin. Ehkä siinä sanoitettiin jotakin, mitä juoksijat ovat juoksemisesta itsekkin ajatelleet." ●

Moni
tiedotusväline tekee meistä
mielikuvitushahmoista
juttuja ikään kuin olisimme
oikeasti olemassa!

